

atamis

Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
Tel.: (8-5) 272 83 34; Faks.: (8-5) 203 12 80

Planavimo organizatorius	PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	PANEVĖŽIO MIESTO ISTORINĖS DALIES TERITORIJOS IR APSAUGOS ZONOS RIBŲ NUSTATYMO BEI TVARKYMO SPECIALIOJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS
Teritorijų planavimo lygmuo	VIETOVĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	SPECIALIOJO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-18T-1350
Bylos (segumo) žymuo	SP-02
TPDRIS dokumento numeris	S-VT-27-18-516

Vilnius, 2019 m.

UAB „ATAMIS“	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ PROJEKTO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ Atestato Nr. TVP 0081 GIEDRĖ ELEONORA MIKNEVIČIENĖ Atestato Nr. A 046	
--------------	--	---	--

Plano rengėjas:

atamis

UAB „Atamis“

Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius

Įm. kodas 300564438

El. paštas: administratore@atamis.lt

Teritorijų planavimo padalinio vadovė

Eleonora Grablevskienė

El. paštas: e.grablevskiene@atamis.lt

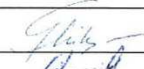

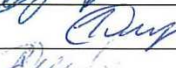
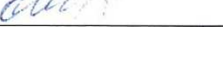

Tel.: +370 672 11 410

Projekto vadovė

Giedrė Eleonora Miknevičienė

Tel.: +370 687 75975

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	PV	Giedrė Eleonora Miknevičienė (A 046)	
2.	PDV	Eleonora Grablevskienė (TVP 0081)	
3.	PDV	Žilvinas Grabauskas (TPV 0034)	
4.	Architektė	Ilona Dvareckaitė-Golmont	
5.	Vyr. inžinierė	Elena Romanovska	

TURINYS

ĮVADAS	4
SPECIALIOJO PLANO KEITIMO PAGRINDAS, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI, PLANAVIMO EIGA	4
1. BENDROJI DALIS	6
1.1. Panevėžio miesto istorinės dalies apibūdinimas.....	6
1.1.1. Įvadas.....	6
1.1.2. Panevėžio miesto urbanistinės raidos istorinė apžvalga.....	6
1.1.3. Gamtinė situacija.....	12
1.1.4. Panevėžio miesto istorinės dalies urbanistinė architektūrinė struktūra.....	12
1.1.5. Miesto urbanistinių struktūrų – užstatymo (morfologiniai) tipai.....	13
1.1.6. Panevėžio miesto panoramos ir siluetas.....	13
1.1.7. Esamos Panevėžio miesto istorinės dalies (unikalus kodas 31872) teritorijos ribos.....	14
1.1.8. Vietovės taikomosios analizės išvados.....	14
1.2. Pagrindiniai juridiniai dokumentai, kuriais pagal planavimo sąlygas turi būti vadovaujama rengiant specialiojo plano keitimą.....	15
1.2.1. Įstatymai ir kiti juridiniai dokumentai.....	15
1.2.2. Galiojantys teritorijų planavimo ir kiti dokumentai.....	16
1.2.3. Teritorijos ir apsaugos zonų nustatymo pagrindimas.....	17
1.2.4. Apsaugos zonų ribų nustatymo teisinis reglamentavimas.....	17
2. KONCEPCIJOS VARIANTAI	18
2.1. Įvadas.....	18
2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribų planas.....	18
2.2.1. Panevėžio miesto istorinės dalies ribos.....	18
2.2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribos.....	19
2.3. Panevėžio miesto istorinės dalies tvarkymo planas (paveldotvarkos projektas).....	22
2.3.1. Bendroji dalis.....	22
2.3.2. Taikomi režimai ir apribojimai.....	22
2.3.3. Teritorijų tvarkybos ir tvarkomųjų darbų reglamentai.....	22
3. SPRENDINIAI	24
3.1. Įvadas.....	24
3.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribų planas.....	24
3.2.1. Panevėžio miesto istorinės dalies ribos.....	24
3.2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies apsaugos zonos ribos.....	25
3.3. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos tvarkymo planas (paveldotvarkos projektas).....	26
3.3.1. Vietovės paveldosaugos bei tvarkymo principai.....	26
3.3.2. Vietovės paveldosaugos bei tvarkymo bendrieji reikalavimai.....	27
3.3.3. Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijai ir nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių teritorijoms nustatomi režimai bei apribojimai.....	33
3.3.4. Zonavimas pagal nustatytus režimus bei tvarkybos ir tvarkomųjų darbų reglamentu.....	37
3.3.5. Teritorijų paveldosaugos ir tvarkymo priemonių reglamentai.....	39
Grafinė dalis	52
Sprendiniai. Panevėžio miesto istorinės dalies (31872) ir jos vizualinės apsaugos zonos ribų planas, M 1: 2 500;	
Sprendiniai. Panevėžio miesto istorinės dalies (31872) ir jos vizualinės apsaugos zonos tvarkymo planas M 1: 2 500;	
Sprendiniai. Panevėžio miesto istorinės dalies (31872) ir jos vizualinės apsaugos zonos tvarkymo planas.	

IVADAS

SPECIALIOJO PLANO KEITIMO PAGRINDAS, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI, PLANAVIMO EIGA

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas – Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimas.

Planavimo organizatorius – Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktorius, Laisvės a. 20, LT-35200 Panevėžys, tel. (8~45) 501 354, el. paštas: savivaldybe@panevezys.lt, interneto svetainė: www.panevezys.lt.

Planuojama teritorija – Panevėžio miesto istorinės dalis (unikalus kodas 31782 Kultūros vertybių registre), plotas – 147,3738 ha.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano rengimo pagrindas:

- Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimas Nr. 1-5 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo rengimo“;
- Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. A-634(4.1E) patvirtinta Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo planavimo darbų programa.

Planavimo tikslai – užtikrinti Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos išsaugojimą ir teritorijoje bei apsaugos zonoje taikomų paveldosaugos reikalavimų įteisinimą.

Plano rengimo uždaviniai:

- pakeisti Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ribas;
- nustatyti Panevėžio miesto istorinės dalies apsaugos zonų ribas;
- įteisinti Panevėžio miesto istorinėje dalyje taikomus paveldosaugos reikalavimus.

Specialiojo plano planavimo sąlygos:

- Panevėžio miesto savivaldybės administracija, Panevėžio m. sav., Laisvės a. 20 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-08 Nr. REG84315“;
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Vilniaus m. sav. Šnipiškių g. „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-15 Nr. REG84913“;
- Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos „Dėl pasiūlymų teritorijų planavimo sąlygoms rengti 2018-10-15 Nr. (6)-1.7-5160“;
- Aplinkos apsaugos agentūra, Vilniaus m. sav., A. Juozapavičiaus g. 9 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-16 Nr. REG84969“;
- AB „Energijos skirstymo operatorius“, Vilniaus m. sav., Aguonų g. 24 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-09 Nr. REG84413“;
- AB „PANEVĖŽIO ENERGIJA“, Panevėžio m. sav., Senamiesčio g. 113 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-11 Nr. REG84688“;
- Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Vilniaus m. sav., Gedimino pr. 19 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-10 Nr. REG84544“;
- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Vilniaus m. sav., Kalvarijų g. 153 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-09 Nr. REG84428“;
- Uždaroji akcinė bendrovė „PANEVĖŽIO GATVĖS“, Panevėžio m. sav., Beržų g. 12 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-09 Nr. REG84390“;

- Civilinės aviacijos administracija, Vilniaus m. sav., Rodūnios kel. 2 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-10 Nr. REG84582“;
- Panevėžio apskrities vyriausias policijos komisariatas, Panevėžio m. sav., Tulpių g. 60 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-08 Nr. REG84312“;
- Panevėžio apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba, Panevėžio m. sav., Ramygalos g. 14 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-09 Nr. REG84363“;
- Uždaroji akcinė bendrovė „AUKŠTAITIJOS VANDENYS“, Panevėžio m. sav., Velžio kel. 13 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-09 Nr. REG84382“;
- Telia Lietuva, AB, Vilniaus m. sav., Lvovo g. 25 „Teritorijų planavimo sąlygos 2018-10-10 Nr. REG84497“;
- Akcinė bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“, Vilniaus m. sav., Mindaugo g.12 „Dėl Teritorijų planavimo sąlygų 2018-10-09 Nr.2-1280 į 2018-10-08 Nr. REG84286“;
- Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos Valstybinė miškų tarnyba „Dėl pasiūlymų teritorijų planavimo sąlygoms 2018-07-13 Nr. R2-1258“.

Planavimo etapai ir darbų apimtis pagal planavimo darbų programą:

- Planavimo dokumento rengimo etapai: parengiamasis, rengimo ir baigiamasis;
- Visos teritorijų planavimo proceso (parengiamojo, rengimo ir baigiamojo etapų) procedūros privalomai vykdomos per TPDRIS;
- Tyrimai ir galimybių studijos neatliekami;
- Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje parengiama koncepcija;
- Sprendinių paveldosauginė ekspertizė neatliekama;
- SPAV reikalingumas neatliekamas;
- Parengiamojo ir rengimo etapų užbaigimui raštu turi pritarti planavimo organizatorius;
- Specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendiniai viešinami supaprastinta visuomenės informavimo ir dalyvavimo teritorijų planavimo procese tvarka.

1. BENDROJI DALIS

1.1. Panevėžio miesto istorinės dalies apibūdinimas

1.1.1. Įvadas

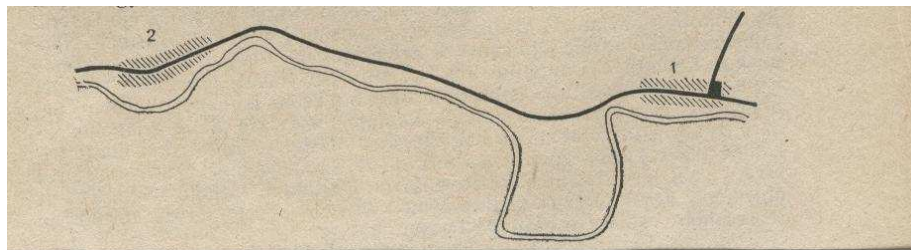
Rengiant Panevėžio miesto istorinės dalies (unikalus objekto kodas Kultūros vertybių registre 31782) teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo projektą, nauji tyrimai nevykdyti, naudota bei cituota „Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano“ rengimo metu atliktų tyrimų ir esamos būklės analizės duomenų bazė, Panevėžio miesto bendrojo plano, A. Vyšniūno mokslo darbo „Panevėžio miesto centrinės dalies urbanistinės plėtros alternatyvų tyrimai“, 2016 m., Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau NKPVT) akto tyrimų duomenys.

Patikslinti bei naujai aptarti tik duomenys, susiję su planuojamais projekto pakeitimais.

1.1.2. Panevėžio miesto urbanistinės raidos istorinė apžvalga ¹

Gyvenvietės kūrimosi pradžia. Archeologiniai radiniai rodo pirmame tūkstantmetyje Panevėžio rajono teritorijoje buvus vieną iš svarbiausių lietuvių amatininkystės centrų. Nustatyta, kad teritorija, kurios centre vėliau įsikūrė Panevėžys, net iki XIV a. vidurio buvo beveik ištiesai apaugusi miškais, o juose telkšoje nemažai pelkių.

Seniausia neabejotina žinia apie Panevėžį yra Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro 1503 m. rugsėjo 7 d. raštas, kuriame valdovas dovanojo žemes Ramygalos bažnyčiai, kad klebonas pastatytų parapijos filijinę bažnytelę, įsteigtų karčemą. Vieta, kurioje leista statyti bažnyčią buvo apgyventa. Joje žmonės galėjo kurtis dar nuo XV a. vidurio, 1435 m. sutriuškinus Livonijos ordiną ir pradėjus intensyviau eksploatuoti girias. Manoma, kad per girias ėjo pagrindiniai keliai nuo Ramygalos į Livoniją ir iš Žemaitijos į šiaurės rytus Daugpilio link. Greta kelių sankryžos, šiauriniame Nevėžio krante 1507 m. buvo pastatyta pirmoji bažnyčia, ėmė plėstis gyvenvietė, susidarė turgaus aikštė – pradėjo formuotis radialinio plano Senasis Panevėžys.

pav. 1.1. 1509 m. Senojo Panevėžio schema. A. Miškinio miesto plano rekonstrukcija.

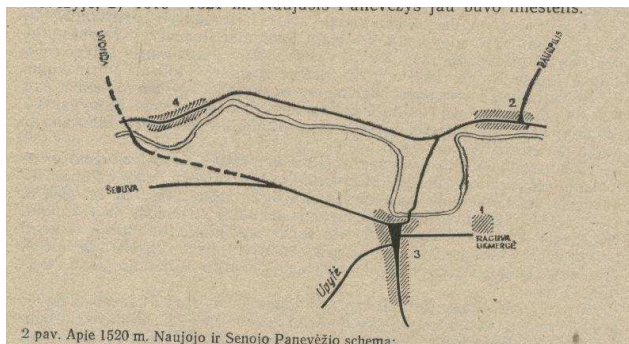
1- Senasis Panevėžys, 2- Plūkių kaimas

Naujasis Panevėžys. Naujasis Panevėžys – gyvenvietė kairiajame Nevėžio krante atsirado tik šiek tiek vėliau negu Senasis Panevėžys. 1519 -1521 m. Naujasis Panevėžys jau buvo miestelis. Jo augimą galėjo stimuliuoti, per šią vietovę ėjęs kelias į Rygą. Šis kelias iki vėlesnės Naujojo Panevėžio turgaus aikštės pietinės ribos apytiksliai ėjo Ramygalos gatvės trasa, o už aikštės suko į šiaurės vakarus link tilto į Nevėžį,

¹ A. Miškinis, Lietuvos miestai ir miesteliai nuo XVII a.vid. iki XVIII a. 7-8-o dešimtmečių. Lietuvos architektūros istorija , II tomas,1994

A. Miškinis, Lietuvos miestai ir miesteliai nuo XVIII a. 7-8-o dešimtmečių iki 1861 m. Lietuvos architektūros istorija , II tomas,1994

kuris buvo už Plūkių kaimo, ir, įsijungęs į dešiniuoju upės krantu nuo Senojo Panevėžio vingiavusį kelią, ėjo Livonijos link. Į šį kelią vakarinėje Naujojo Panevėžio pusėje įėjo kelias iš Žemaitijos per Šeduvą ir Upytės krašto miškus Kamajų ir Daugpilio link. Už tilto per Nevėžį, paminėto 1548 m. ir buvusio į vakarus nuo dabartinio tilto, šis kelias įsijungė į vakarinį Senojo Panevėžio pakraštį.

pav. 1.2. Apie 1520 m. Naujojo ir Senojo Panevėžio schema. A. Miškinio miesto plano rekonstrukcija.

1- dvaro sodyba, 2- Senasis Panevėžys, 3- Naujasis Panevėžys, 4- Plūkių kaimas

Naujojo Panevėžio plano griaučius sudarė šie trys pagrindiniai keliai. Kelių sankirtoje miestelyje ilgainiui susidarė trikampė turgaus aikštė, minima 1519-1521 m. Žygimanto Senojo rašte. Naujajame Panevėžyje susiformavo radialinis planas. Naujasis Panevėžys augo sparčiau už Senąjį Panevėžį. 1548 ir 1560 m. dokumentuose jis vadinamas miesteliu. Naujasis Panevėžys pavadintas miestu ir pirmą kartą detaliai apibūdintas 1554-1556 m. Žemaičių žemės aprašyme. Paminėtas turgus ir trys gatvės. Prie turgaus buvo 26 sklypai, prie gatvių – 83, kitose vietose – 35. Jame buvo 64 karčemos (51 alaus, 10 degtinės, 3 midaus) ir 11 mėsininkų. Po 1565-1566 m. administracinės reformos į Panevėžį buvo atkeltas Upytės pavieto centras, miesto plėtra suaktyvėjo.

Panevėžys XVII – XVIII a. XVII –XVIII a. Lietuvoje buvo nepalankūs augti miestams. Vyko nuolatiniai karai, siautėjo epidemijos, grėsė badas. Panevėžys tuo metu, taipogi, beveik nesiplėtė. 1614 m. mieste pastatytas pirmasis mūrinis pastatas – teismo archyvas.

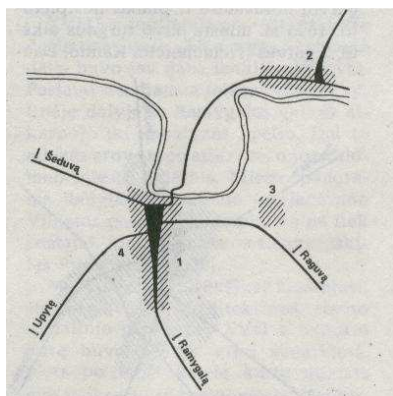
Panevėžys smarkiai nukentėjo per 1654 – 1667 m. karą. Buvo sudeginta Senojo Panevėžio bažnyčia bei karčema. XVII a. antroje pusėje buvo pastatyta nauja bažnyčia. Siekiant stimuliuoti miesto atkūrimą, 1661 m. Senajam Panevėžiui buvo suteikta turgaus ir mugių privilegija. Nežiūrint to, greičiau vystėsi Naujasis Panevėžys.

Po šiaurės karo, kurio metu Panevėžys vėl gerokai nukentėjo, Senajame Panevėžyje buvo tik 18 šeimų, Naujajame – 90. Miesto atstatymą ir tolesnį formavimą paskatino XVIII a. trečiame dešimtmetyje įkurtas pijorų vienuolynas. Nuo 1727 m. Naujojo Panevėžio centre, vakarinėje trikampės aikštės pusėje pradėtas statyti vienuolyno korpusas, bažnyčia ir kolegija. Naujieji statiniai paryškino centrą, padidino aikštės svarbą neturėjusioje ryškesnių akcentų Naujojo Panevėžio tūrinėje ir erdvinėje kompozicijoje.

1738 m. Naujajame Panevėžyje buvo trikampė aikštė, trys spinduliais į ją suėjusios pagrindinės gatvės (Ramygalos, Šeduvos ir be pavadinimo). Radialinį planą jau iš anksčiau turėjo ir nežymiai tepaaugęs Senasis Panevėžys. Šios dalies planas buvo mažiau raiškus. Į nedidelę trikampę aikštę suėjo trys gatvės, bet sodybos buvo išsidėsčiusios tik palei vieną iš jų.

Iki XVIII a. septintojo-aštuntojo dešimtmečių dėl Naujojo Panevėžio plėtotės visas miestas kiek pasistūmėjo į rytus, dvaro sodybos link. 1764 m. jau minima gatvelė į Raguvą,ėjusi iš aikštės šiaurės rytų kampo.

XVIII a. antroje pusėje Panevėžys buvo užstatytas beveik vien tik mediniais vienaaukščiais namais. Miesto statusas balansavo tarp miesto ir miestelio.

pav. 1.3. XVIII a. vidurio Panevėžio plano schema. A. Miškinio miesto plano rekonstrukcija.

1- Naujasis Panevėžys, 2 – Senasis Panevėžys, 3 – dvaro sodyba.

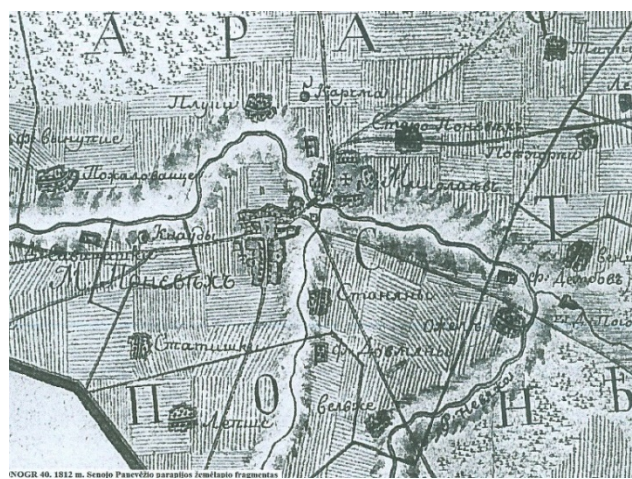
Panevėžys XVIII pab. – XIX a. 18 a. aštuntame dešimtmetyje Panevėžyje buvo du savarankiški, miško atskirti, vienodo radialinio plano urbanistiniai kompleksai: Naujojo Panevėžio miestas ir Senojo Panevėžio miestelis. 1780 m. sudegus medinei Senojo Panevėžio bažnyčiai, atstatyta nauja medinė Šv. Petro ir Povilo bažnyčia jau ne ankstesnėje vietoje, bet Nevėžio kilpos pušyne, tarp abiejų Panevėžio dalių. Išskirtus mišką aplink bažnyčią, prie jos pagal tradicinį stačiakampį planą pradėtas kurti trečias miestelis, pavadintas Nikolajevu (vėliau Smėlyne). 1781 m. jame išmatuoti sklypai aplink suplanuotą prieš bažnyčią kvadratinę aikštę, iš kurios kampu į rytus ir vakarus numatyta po dvi viena kitai statmenas gatves.

1788 m. Naujajame Panevėžyje buvo 144 sklypai prie 8 gatvių. Ilgiausia šioje Panevėžio dalyje buvo Ramygalos gatvė, kuri šiauriniame gale skyrėsi į dvi šakas. Tarp jų plytėjo trikampė turgaus aikštė. Tuo tarpu Nikolajevas 1789 m. dar tik formavosi: miestelyje buvo didoka aikštė, prie kurios tikrai pietų pusėje stovėjo sodybos. Tad Panevėžio mišrus planas 18 a. pabaigoje dar tik klostėsi: jį sudarė trys įvairaus didumo ir nevienodų raidos stadijų dalys, tarp kurių dominavo Naujasis Panevėžys. Jo centre po 1789 ar 1790 m. gaisro buvo atstatytas pijorų vienuolynas su klasicistinio stiliaus bebokšte akmenine bažnyčia. Stambesnis vienuolyno kompleksas kiek pagyvino iki tol neišraiškingo, be dominančių ir akcentų miesto vaizdą.

Po trečiojo Lietuvos-Lenkijos padalijimo, 1796 m. Panevėžys tapo Uplytės apskrities centru ir gavo apskrities miesto teises. Miestas ėmė kiek sparčiau augti bei tvarkytis.

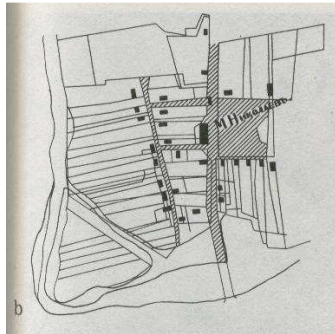

pav. 1.4. XVIII a. pab. Panevėžio tikrosios būklės planas

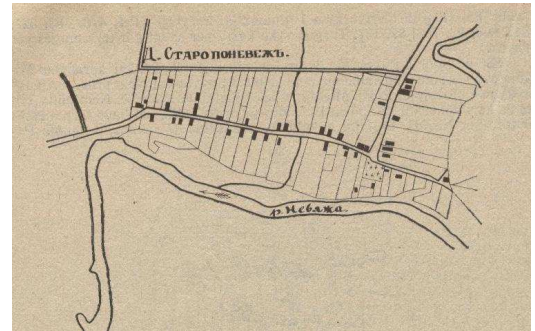

pav. 1.5. 1812 m. Senojo Panevėžio parapijos žemėlapis fragmentas

XIX a. pradžioje buvo pastatytos karaimų kinesė ir evangelikų-liuteronų bažnyčia, kiti visuomeninio pobūdžio pastatai. 1826 m. miesto gatvės bei aikštė imtos grįsti akmenimis. Po 1831 m. sukilimo pijorų vienuolynas buvo uždarytas, jo bažnyčia paversta stačiatikių cerkve. Tuo metu Naujamiesčio teritorija išplito į vakarus ir šiek tiek į rytus, o Nikolajevą (Smėlynę) 1856 m. jau sudarė aikštė bei septynios gatvės. Panevėžys tapo vientisu mišraus plano miestu, jame ėmė rasti vis daugiau mūrinių pastatų. Pradžioje jie buvo klasicistinės architektūros, vėliau įsivyravo vadinamasis plytų stilius.

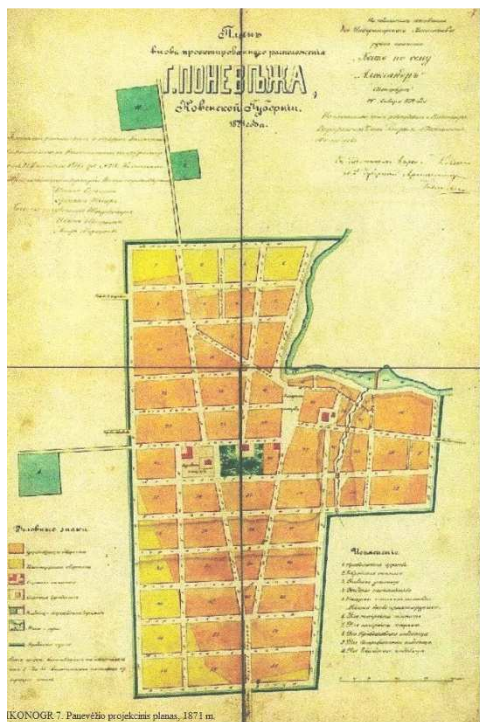
pav. 1.6. 1856 m. Nikolajevo tikrosios būklės planas

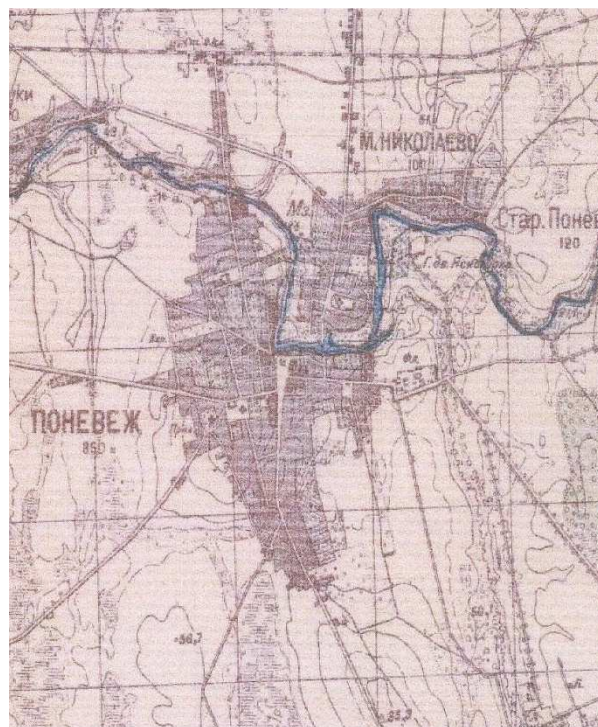
pav. 1.7. 1856 m. Senojo Panevėžio tikrosios būklės planas

XIX a. susidarė gana palankios sąlygos Panevėžio miesto plėtrai. 1811 m. rusų valdžia Panevėžį išpirko iš privataus savininko, tuo pagerindama sąlygas miesto augimui. Napoleono armijos pražygiavimo 1812 m., 1831 m., 1863 m. sukilimų padariniai buvo greitai likviduoti. Jei XIX a. pr. Panevėžyje gyveno apie 800 žmonių, tai 1897 m. mieste jau buvo apie 13000 gyventojų. Atitinkamai augo ir miesto teritorija. Nuo XIX a. pradžios iki šimtmečio vidurio Naujojo Panevėžio teritorija išsiplėtė daugiausia į vakarus, mažiau į rytus, o su kitomis miesto dalimis – senuoju Panevėžiu ir ypač išaugusiu iki to laiko Nikolajevu (jame 1856 m. buvo 7 gatvės ir aikštė) – jau sudarė vientisą kompleksą. Įterpus raiškaus stačiakampio plano Nikolajevą tarp dviejų pagal radialinį planą susiformavusių senųjų dalių, Panevėžys tapo mišraus plano miestu su savitu visų kompleksų dislokavimu gamtoje.

1873 m. pro Panevėžį buvo nutiestas geležinkelio ruožas Radviliškis-Daugpilis, kuris turėjo didelės įtakos tolesniam ir spartesniam miesto augimui. 1878 m. buvo sudarytas pirmasis Panevėžio miesto suplanavimo projektas - bendrasis planas (arch. P. Merkulovas). Projektas iš esmės nekeitė susiklosčiusios miesto plano struktūros, tačiau buvo suplanuota ir dvylika naujų stačiakampės ar trapecinės formos kvartalų, o taip pat ir pagrindinė Dvaro (dabar Respublikos) gatvė, jungusi miesto centrą su geležinkelio stotimi. Naujasis Panevėžio planas gavo labiau reguliarų pavidalą ir pasižymėjo gana raiškia, vieninga kompozicija.

pav. 1.8. 1878 m. Panevėžio išplanavimo planas

pav. 1.9. XIX a. pab. Panevėžio miesto planas

Po didelio 1881 m. gaisro miestas nedelsiant atsistatė. 1884 m. buvo pastatyta nauja mūrinė Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, kuri ėmė dominuoti miesto siluete, 1885 m. atstatytas ir sudegęs malūnas.

XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje Panevėžys jau gana sparčiai augo ir šimtmečių riboje peržengė 12 000 gyventojų skaičių (1904 m. – 12 781). Tuo metu jame buvo statomos naujos pramonės įmonės, visuomeniniai pastatai, kuriama ir plečiama miesto infrastruktūra, sparčiai plėtėsi ir stiprėjo visuomeninis-kultūrinis gyvenimas: 1891 m. pradėjo veikti stambus mielių ir spirito fabrikas, 1894 m. „Centralinis“ viešbutis. 1898 m. iki Panevėžio per Anykščius ir Uteną pratęstas Pastovų-Švenčionėlių siaurojo geležinkelio ruožas. 1910 m. duris atvėrė pirmasis Panevėžio kinoteatras, o 1911 m. pradėjo veikti telefono stotis ir apšviestos miesto gatvės. 1912 m. pagal inž. M. Dūdosių projektą Panevėžyje pradėti tiesti vandentiekio ir nuotekų tinklai. 1913 m. mieste atidaryti teatro rūmai, pastatyta pirmoji operetė.

Per I-jį Pasaulinį karą Panevėžys smarkiai nukentėjo. Nuo 1919 m. miestas tapo nepriklausomos Lietuvos Respublikos apskrities centru. 1923-1926 m. buvo parengta jo, per karą ypač sudegusios, rytinės dalies atstatymo ir išplėtimo projektas-schema. 1925 m. per Nevėžį iš naujo buvo pastatyti du gelžbetoniniai tiltai, tuo metu vėl ėmė sparčiai vystytis pramonė, augo ir nauji gyvenamieji kvartalai. 1926 m. buvo įsteigta Panevėžio vyskupija, ir ta proga 1930 m. pastatyta nauja neobaroko stiliaus katedra, kuri vėl kiek pagyvino miesto siluetą. Tuo laikotarpiu buvo statomi ir kiti svarbūs visuomeniniai bei administraciniai pastatai, miestas buvo sujungtas su Kaunu bei Biržais tam laikui moderniais autokeliais (plentais). 1938 m. siaurasis geležinkelis nuo Panevėžio buvo pratęstas iki Joniškėlio, per kurį buvo įjungtas į Šiaurės Lietuvos siaurųjų geležinkelių tinklą, sujungtas su Pasvaliu, Biržais, Joniškiu. 1939 m. Panevėžyje veikė 2 ligoninės, 4 gimnazijos, mokytojų seminarija, jame buvo 26 700 gyventojų. 1940 m. rudenį, jau prasidėjus sovietinei okupacijai, buvo spėta atidaryti Panevėžyje profesionalų (J. Miltinio) teatrą.

Per II-jį Pasaulinį karą Panevėžyje buvo sugriauta daugiau nei 300 pastatų – 15% gyvenamojo fondo bei 13 įmonių, kuriose iki karo dirbo apie 40% miesto darbininkų. Miestą vėl imta skubiai atstatinėti. 1948 m.

buvo sudarytas Panevėžio miesto generalinis planas (arch. K. Šešelgis), kuriuo jo plotas išplėstas iki 25 km².

pav. 1.10. Panevėžio aerofotonuotrauka daryta prieš Antrąjį pasaulinį karą

1962 m. buvo parengtas naujas miesto suplanavimo projektas (arch. I. Daujotaitė). Beaugančiai pramonei buvo numatytos naujos teritorijos šiaurės rytuose bei šiaurės vakaruose, taip pat buvo perplanuotas susisiekimo tinklas, kad tranzitinis transportas aplenktų miesto centrą. Buvo suplanuotos teritorijos, kuriose prasidėjo masinė industrinė daugiabučių namų statyba. 1967 m. pastatytas naujas Panevėžio dramos teatro pastatas.

1970 m. Panevėžyje jau buvo 73 000 gyventojų – t.y. dvigubai daugiau, nei prieš prasidedant II-jam Pasauliniam karui. Tuo metu miesto siluete atsirado ir daugiaaukščių (12 a.) gyvenamųjų namų bei 1972 m. pastatytas toks pat aukštas „Nevėžio“ viešbutis.

1973 m. buvo vėl parengtas naujas miesto generalinis planas (arch. V. Bugailiškis). Pagal šį planą ir toliau buvo plečiamos turimos pramonės teritorijos, pietinėje miesto dalyje numatyta ir imta kurti komunalinių (infrastruktūros) įmonių zoną. Gyvenamąją, o taip pat ir ją aptarnaujančių centrų statybą buvo pasiūlyta plėtoti vakarų kryptimi - greta Klaipėdos gatvės, - lygiagrečiai geležinkelio bei Nevėžio upės tėkmės, taip naujajai miesto daliai sąmoningai suteikiant linijinio miesto pavidalą. Ir toliau buvo statomi vis nauji gyvenamieji kvartalai bei ištisi rajonai, atitinkamai tvarkomas ir miesto centras.

1974 m. pagrindinė miesto aikštė buvo paversta pėsčiųjų zona, sykiu įrengti ir Nevėžio senvagės želdynai. 1979 m. Panevėžyje priskaičiuota jau 101 500 gyventojų, o 1990 metus miestas pasitiko perkopęs ir 130 000 gyventojų skaičiaus ribą.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, 1994 m. buvo parengtas naujas Panevėžio miesto generalinis-bendrasis planas (proj. vyr. arch. M. Grabauskas).

2008 m. parengtas naujas miesto bendrasis planas (proj. vad. R. Gučas). Rengiant Panevėžio miesto bendrąjį planą išryškinta Panevėžio miesto istorinės dalies reikšmė miesto identitetui. 2016 m. ir 2017 m. atlikti bendrojo plano keitimai, kuriuose keistos ir Panevėžio miesto istorinės dalies ribos.

1.1.3. Gamtinė situacija²

Panevėžio miestas yra Pabaltijo žemumos fiziniėje geografinėje srityje, Nevėžio ir Mūšos – Nemunėlio fiziniuose geografiniuose rajonuose. Reljefas formavosi vykstant dugninių ledyninių darinių akumuliacijai bei tirpstant ir traukiantis ledynui iš Vidurio Lietuvos bei jam sustojus Šiaurės Lietuvoje.

Panevėžio apylinkėse nustatyti 4 - 6 balais vertinami gamtovaizdžiai. Mažiausią estetinę vertę turi 4 balų pietinė Panevėžio miesto dalis ir į pietus nuo jos plytinčios teritorijos. Tai mišriais miškais dėmėtas upingų lygumų agrarinis gamtovaizdis. Didesnė miesto ir jo prieigų dalis patenka į 5 balais vertinamą, lapuočių ir mišrių miškų masyvais apaugusį, upingų lygumų agrarinį gamtovaizdį.

Kadangi Panevėžio miestas plyti lygumoje, miesto reljefas neraiškus ir ganėtinai monotoniškas. Didžiausias Panevėžio gamtinės aplinkos turtas – Nevėžio upė ir jos slėnis. Dauguma Panevėžio miesto želdinių yra prie Nevėžio. Didesnė jų dalis - kairiajame Nevėžio krante. Svarbiausi yra trys kairiojo kranto želdinių masyvai: Nevėžio slėnio pievų parkas, Kultūros ir poilsio parkas, Skaistakalnio parkas.

Būtent Nevėžio upė ženkliai įtakojo istorinę miesto plano formavimosi raidą. Senasis Panevėžys, Nikolajevas, Naujasis Panevėžys kūrėsi upės vingiuose. Siekiant išsaugoti Panevėžio istorinės dalies identitetą, ypač svarbus žaliasis miesto centro karkasas apie Nevėžį.

1.1.4. Panevėžio miesto istorinės dalies urbanistinė architektūrinė struktūra

Ilgą laiką Panevėžio miestą sudarė trys skirtingo pobūdžio urbanistiniai židiniai, atskirti želdinių ir upės vingių:

- **Senasis Panevėžys**, buvusi gatvinio kaimo tipo gyvenvietė su bažnyčia. Siauruose sklypeliuose galu į gatvę stovėjo nedideli mediniai namai. Kaimą pietuose juosė žalia Nevėžio pakrantė, į kurią buvo atsukta ūkinė sklypų zona. Senamiesčio ir Venslaviškio g. sankirtoje stovėjo bažnyčia su kapinėmis šventoriuje. 1780 m. sudegusi Senojo Panevėžio bažnyčia buvo pastatyta kitoje vietoje, buv. Nikolajevo (Smiltynės) gyvenvietėje;
- **Naujasis Panevėžys** – tai jau miestelio tipo gyvenvietė su didele trikampė turgaus (dabartine Laisvės) aikšte ir apie ją centruotu užstatymu. XIX a. pab. – XX a. pradžioje Naujojo Panevėžio centre vyravo perimetrinis dviaukštis mūrinis užstatymas. Erdvinė-tūrinė Naujojo Panevėžio dominantė buvo stambus pijorų vienuolyno kompleksas su bebokšte klasicistine akmenine bažnyčia (statytas 1727 m., 1789 -1790 m. atstatytas po gaisro);
- **Nikolajevo miestelis** (Smiltynė), kuriam pradžią davė po Senojo Panevėžio bažnyčios gaisro Nevėžio kilpos pušyne pastatyta bažnyčia. Prie jos suplanuotas stačiakampio plano miestelis. Į stačiakampę aikštę iš trijų pusių rėmėsi statmenį į ją siauri sklypai. Užstatymas prie aikštės - perimetrinis su tarpais. Smiltynės bažnyčios tūris dominavo ne tik joje, bet ir viso Panevėžio panoramose.

Apsijungus šiems urbanistiniams židiniams, susiformavo bendras mišrus Panevėžio miesto planas – radialinis ir stačiakampis. Seniausios urbanistinės ašys dabartiniame centre yra Ramygalos, Vasario 16-osios, Ukmergės, Klaipėdos, Respublikos, Smėlynės gatvės. Centre susiformavę trys aikštės.

Istorinei Panevėžio daliai būdingas perimetrinis užstatymas – pačiame centre mūriniais, daugiausiai 2-3 aukštų namais, pakraščiuose – vienaaukščiais mediniais namais. Pirminis užstatymas išlikęs fragmentais, atsirado laisvo planavimo užstatymo sklypų, daugeliui namų pristatytas aukštas.

² Panevėžio miesto teritorijos bendrasis planas. Esama būklė. 2007

1.1.5. Miesto urbanistinių struktūrų – užstatymo (morfologiniai) tipai³

Miesto erdvės struktūras žymiu mastu formuoja užstatymo tipas. Kultūros vertybių registre Panevėžio miesto istorinėje dalyje nustatyti šie, saugomi kaip vertingosios savybės, užstatymo tipai:

- perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mūriniais, mediniais 1 – 3 a. su pastogėmis, mansardomis namais;
- sodybinis - perimetrinis vyraujantis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais, mūriniais 1 - 2 a. su pastogėmis, mansardomis namais;
- pramonės ir infrastruktūros XIX a. pab. – XX a. pr. užstatymas stambiatūriais mūriniais pastatų kompleksais;
- atskirai stovintys pastatai;
- miesto vilos;
- komponentinis.

Į istorinės miesto dalies teritoriją įsiterpę kitų užstatymo tipų pokario metų naujadarai:

- laisvo planavimo užstatymas (užstatymo tipas suformuotas 1960-1990 m.);
- laisvojo (vietomis ir padriko perimetrinio) užstatymo atmaina (pramonės ir sandėliavimo, komercijos bei infrastruktūros aptarnavimo teritorijų užstatymas);
- laisvojo užstatymo atmaina (visuomeninių – švietimo bei sveikatos apsaugos objektų teritorijų ekstensyvus užstatymas);
- atskirai stovintys aukštuminiai pastatai (12 a. gyvenamieji pastatai bei 13 a. centrinis „Nevėžio“ viešbutis ir gyvenamasis namas šalia Vilniaus ir J. Basanavičiaus gatvių sankryžos).

Užstatymo tipų išsidėstymas Panevėžio miesto istorinėje dalyje pateiktas Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto grafinėje medžiagoje (KVR).

1.1.6. Panevėžio miesto panoramos ir siluetas

Panevėžio miestas, išsidėstęs lygiame reljefe, beveik neturi ryškesnių istorinių ar šiuolaikinių architektūros vertikalių, nepasižymi nei įspūdingesnėmis panoramomis, nei raiškesniu siluetu. XIX a. Panevėžio miesto siluete dominavo bažnyčių tūriai, XX a. pr. – siluetą papildė stambūs pramoniniai pastatai, vėliau keli aukštuminiai sovietmečio laikotarpio pastatai.

Dabartinėse Panevėžio miesto panoramose ieškoti charakteringų, miestą identifikuojančių bruožų sudėtinga. Iš tolo lygumoje plytinčio miesto panoramą galima stebėti atvykstant iš Kauno ar Vilniaus, kelio atkarpoje, esančioje tarp Šilagalio priemiesčio ir paties miesto, o taip pat ir nuo „Via Baltica“ kelio viaduko per Panevėžio – Šiaulių plentą. Kadangi atstumai šiuo atveju yra dideli – palyginus ramaus miesto silueto įžvelgti beveik neįmanoma.

Taškų, iš kurių šiuo metu vizualiai suvokiamas istorinis miesto centras, nedaug, jų dauguma - lokalūs. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte pažymėti šie lokalūs vizualiniai ryšiai, nustatyti stebėjimo taškai, žiūrint iš kurių saugomos panoramos ir perspektyvos. Tai palyginus pastatais neužspausta Nevėžio upės erdvė, ypač pačiame miesto centre esančio Senvagės skvero aplinka. Nuo kairiojo Senvagės skvero kranto yra gerai matoma istorinio Smėlynės rajono panorama, kurioje dominuoja raudonų plytų mūro dvibokštė Šv. Petro ir Povilo bažnyčia. Tuo tarpu iš dešiniojo kranto antrame plane stebimi daugiaaukščio (13 a.) „Nevėžio“ viešbučio bei J. Miltonio teatro tūriai. Išraiškinga neobarokine architektūra pasižymintios Panevėžio katedros bokštas ir visas jos tūris vizualiai veikia tik betarpiškoje, lokaliaje miesto aplinkoje.

³ <https://kvr.kpd.lt>

Svarbus miesto silueto akcentas – dviejų vėjo malūnų pastatai ir juos supančios erdvės. Jie primena buvusį regiono agrarinį kraštovaizdį, yra svarbus Panevėžio istorinio vizualinio identiteto ženklas. Kaip įsimenantis tarybinio laikotarpio urbanistinis akcentas, paminėtinas raiškiai mieste dislokuotas 13 aukštų gyvenamasis namas greta J. Basanavičiaus bei Vilniaus gatvių sankryžos, o taip pat ir keletas kitų mieste išdėstytų dvylikaaukščių gyvenamųjų namų.

Rengiant šį projektą naujai patikrintas Panevėžio miesto panoramų ir silueto matomumas iš tolimiausių vizualinės apsaugos zonos apžvalgos taškų. Žmogaus akių lygyje nei istorinio centro panoramos, nei siluetai nematomi. Akivaizdu, kad dėl lygaus reljefo, vaizdus užstojančio šiuolaikinio užstatymo, panoramas ir perspektyvas galima matyti tik iš aukštesniuose pastatuose esančių apžvalgos taškų.

1.1.7. Esamos Panevėžio miesto istorinės dalies (unikalus kodas 31872) teritorijos ribos

Įtraukiant Panevėžio miesto istorinę dalį į Kultūros vertybių registrą keitėsi nuomonės dėl saugotinos teritorijos ribų. Nustatyti vertingiausią saugotiną Panevėžio miesto istorinę dalį, jos ribas dėl netradicinio miesto plano formavimosi ir didelių praradimų bei pokyčių II Pasaulinio karo bei pokario metais buvo gana sudėtinga. Dėl šių priežasčių siūlomos įtraukti į Kultūros vertybių registrą Panevėžio miesto istorinės dalies ribos buvo kelis kartus koreguotos teritorijų planavimo dokumentais ir Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktais.

Šiuo metu turime dvi skirtingas galiojančiuose dokumentuose patvirtintas vertybės teritorijos ribas, tai:

- ribos, patvirtintos 2013 m. rugpjūčio 29 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-147 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano patvirtinimo“, teritorijos plotas - 314,13 ha;
- ribos, nustatytos Panevėžio Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2018-02-22 posėdyje, priėmus pagal naujus juridinius reikalavimus parengtą Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo aktą, teritorijos plotas - 147,3738 ha.

Problemą išspręsti Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu pradėtas rengti Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimas. (2016 m. sausio 28 d. sprendimas Nr. 1-5 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo rengimo“).

1.1.8. Vietovės taikomosios analizės išvados

1. Seniausia neabejotina žinia apie Panevėžį yra Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro 1503 m. rugsėjo 7 d. raštas.
2. XVI a. pr. Panevėžyje formuojasi 3 atskiri lokalūs centrai: Senasis Panevėžys, Naujasis Panevėžys, Nikolajevas.
3. Apsijungus šiems urbanistiniams židiniams, XIX a. pab. – XX a. pr., susiformavo bendras mišrus Panevėžio miesto planas – radialinis ir stačiakampis.
4. Seniausios urbanistinės ašys dabartiniame centre yra Ramygalos, Vasario 16-osios, Ukmergės, Klaipėdos, Respublikos, Smėlynės gatvės. Centre susiformavę trys aikštės.
5. Istorinei Panevėžio daliai būdingas perimetrinis užstatymas – pačiame centre mūriniais, daugiausiai 2-3 aukštų namais, pakraščiuose – vienaukašciais mediniais namais. Pirminis užstatymas išlikęs fragmentais, atsirado laisvo planavimo užstatymo sklypų, daugeliui namų pristatytas aukštas.
6. Panevėžio miestas plyti lygumoje, jo reljefas neraiškus ir ganėtina monotoniškas. Didžiausias Panevėžio gamtinės aplinkos turtas – Nevėžio upė ir jos slėnis.

7. Panevėžio miestas, išsidėstęs lygiame reljefe, beveik neturi ryškesnių istorinių ar šiuolaikinių architektūros vertikalių, nepasižymi nei įspūdingesnėmis panoramomis, nei raiškesniu siluetu.
8. Taškų, iš kurių šiuo metu vizualiai suvokiamas istorinis miesto centras, nedaug, jų dauguma – lokalūs (KVR).
9. Žmogaus akių lygyje iš tolimų apžvalgos taškų nei istorinio centro panoramos, nei siluetai nematomi. Akivaizdu, kad dėl lygaus reljefo, vaizdus užstojančio šiuolaikinio užstatymo, panoramas ir perspektyvas galima matyti tik iš aukštesniuose lygiuose esančių apžvalgos taškų.
10. Įtraukiant Panevėžio miesto istorinę dalį į Kultūros vertybių registrą keitėsi nuomonės dėl vertybės teritorijos ribų. Nustatyti vertingiausią saugotiną Panevėžio miesto istorinę dalį, jos ribas dėl netradicinio miesto plano formavimosi ir didelių praradimų bei pokyčių II Pasaulinio karo bei pokario metais buvo gana sudėtinga.
11. Panevėžio miesto istorinės dalies ribos buvo kelis kartus koreguotos teritorijų planavimo dokumentais ir Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktais.
12. Šiuo metu turime skirtingas vietovės ribas, nustatytas galiojančiuose dokumentuose (2013 m. rugpjūčio 29 d. *Panevėžio miesto savivaldybės taryba sprendimu Nr. 1-147 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtintas Panevėžio miesto istorinės dalies specialusis planas, teritorijos ribų plotas 314,13 ha; Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2018-04-26 sprendimu Nr. 1-126 „Dėl Savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 19 d. sprendimu Nr. 1-119 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies (unikalus kodas 31872 kultūros vertybių registre) paskelbimo savivaldybės saugomu kultūros paveldo objektu „pakeitimo“. Pasikeitė vertingųjų savybių pobūdis ir teritorijos ribos t. y. 147,37 ha).*
13. Ribos, nustatytos NKPVT akte, pagrįstos užstatymo autentiškumo tyrimais. Į vertybės teritoriją neįtrauktos teritorijos, ženkliai praradusios autentiškumą, kuriose dominuoja šiuolaikinis užstatymas.
14. Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane nustatyti apsaugos reglamentai, kurių pagrindinis tikslas išsaugoti Panevėžio istorinės dalies vertingąsias savybes.
15. Autentiškos paskirties režimas nustatytas bažnyčioms (įskaitant pirmosios bažnyčios vietą bei aplink buvusias kapines) ir jų teritorijoms, kapinėms, kuriose yra vertybėmis paskelbtų kapų, istorinio dramos teatro pastatui.
16. Tausojamo naudojimo režimas nustatytas likusioms Panevėžio miesto centrinės dalies teritorijoms ir skirstomas į dvyliką grupių pagal teritorijos užstatymo pobūdį (morfotipą).
17. Vizualinės apsaugos zonoje reglamentuojamas tik pastatų aukštis, kuris turi neviršyti 18 m.

1.2. Pagrindiniai juridiniai dokumentai, kuriais pagal planavimo sąlygas turi būti vadovaujamasi rengiant specialiojo plano keitimą

1.2.1. Įstatymai ir kiti juridiniai dokumentai:

- Tarptautinės sutartys, konvencijos architektūros, archeologijos, kraštovaizdžio apsaugos srityse;
- LR nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 2004, Nr. 153-5571);
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės, patvirtintos LR kultūros ministro ir LR aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322 (LR kultūros ministro ir LR aplinkos ministro 2013 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. IV-666/D1-738 redakcija);

- LR teritorijų planavimo įstatymas, (Žin., 1995-12-30 Nr. 107-239) su vėlesniais pakeitimais);
- LR nekilnojamojo turto kadastro įstatymas (Žin., 2000-07-19 Nr. 58-1704);
- LR saugomų teritorijų įstatymas (Žin.1993, Nr.63-1188) su vėlesniais pakeitimais;
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr.343;
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr.343;
- Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas LR aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540;
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967;
- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (Žin., 1996, Nr.82-1965) su vėlesniais pakeitimais;
- Gaisrinės saugos normos, patvirtintos LR aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312;
- Panevėžio aerodromo apsaugos zonos nustatytos LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 su vėlesniais pakeitimais;
- Geležinkelių kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos nustatytos LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 su vėlesniais pakeitimais;
- Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos sprendimas „Dėl Europos kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje“ 2009-09-25 Nr.S-79149;
- Statybos techniniai reglamentai (STR) ir higienos normos (HN);
- LR Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimas Nr. 1079 „Dėl visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“.

1.2.2. Galiojantys teritorijų planavimo ir kiti dokumentai:

- Panevėžio miesto istorinės dalies, unikalus kodas Kultūros vertybių registre 31872, apskaitos duomenys (Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas 2018-02-22 Nr.PN-RM-18/3), kitų, registruotų Kultūros vertybių registre Panevėžio miesto paveldo objektų duomenys, skelbiami viešame registre ⁴;
- Panevėžio miesto istorinės dalies, unikalus kodas Kultūros vertybių registre 31872, apskaitos duomenys (Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas 2018-02-22 Nr.PN-RM-18/3), kitų, registruotų Kultūros vertybių registre Panevėžio miesto paveldo objektų duomenys, skelbiami viešame registre;
- Panevėžio miesto bendrojo plano keitimas, T00079711, 2017-01-18;
- Panevėžio miesto savivaldybės miškų priskyrimo miškų grupėms planas, patvirtintas LR Vyriausybės 2017 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 1050;
- Panevėžio miesto savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schema, patvirtinta LR Vyriausybės 2018 m. birželio 6 d. nutarimu 537.

⁴ – <http://kvr.kpd.lt>

1.2.3. Teritorijos ir apsaugos zonų nustatymo pagrindimas

Planuojamo objekto ir apsaugos zonų Nr. I-733 teritorija nustatoma remiantis šiomis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos 1994 m. gruodžio 22 d. įstatymo (Suvestinė redakcija su pakeitimais nuo 2017-10-01), 2 bei 11 straipsnio nuostatomis:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

„2. **Apsaugos zonos** – greta saugomo kultūros paveldo objekto ar vietovės esančios teritorijos, kurioms nustatomos žemės sklypų ir kitų nekilnojamųjų daiktų tvarkymo ir naudojimo specialiosios sąlygos, kad kultūros paveldo objekto ar vietovės vertingosios savybės būtų apsaugotos nuo galimo neigiamo veiklos tose gretimose teritorijose poveikio.“

11 straipsnis. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos, apsaugos zonos bei pozoniai

„1. Kultūros paveldo objektas saugomas kartu su jo užimama ir jam nustatyta teritorija. Ši teritorija nuo kultūros paveldo objekto neatsiejama.

2. Kultūros paveldo objekto teritorijos ir kultūros paveldo vietovės ribos apibrėžiamos remiantis istorinių ir kitų tyrimų duomenimis, taip, kad sutaptų su esamų sklypų ar jų dalių, kurie yra daiktinės teisės objektai, ribomis arba kitokiomis nekilnojamųjų daiktų, gamtinių ar antropogeninių elementų ribomis.

3. Kultūros paveldo vietovių teritorijos nustatomos Teritorijų planavimo ir šio įstatymo nustatyta tvarka parengtuose dokumentuose.

6. Saugomam objektui ar vietai nustatoma žmogaus veiklos neigiamą poveikį švelninanti tarpinė apsaugos zona. Ši zona gali turėti vieną arba abu šiuos skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius:

1) apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, taip pat miško ir vandens plotai, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms;

2) vizualinės apsaugos pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią trukdyti apžvelgti kultūros paveldo objektą.

7. Apsaugos zonos ribos nustatomos vadovaujantis Teritorijų planavimo ir šiuo įstatymu.“

1.2.4. Apsaugos zonų ribų nustatymo teisinis reglamentavimas

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų nustatymą reglamentuoja Kultūros paveldo objektų ir vietovių apsaugos zonų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. lapkričio 5 d. nutarimu Nr.1025, kuriose nustatyta:

„5. Planai, kuriuose nustatomos kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių kultūros paveldo objektų apsaugos zonos, rengiami Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322, nustatyta tvarka.

9. Kultūros paveldo objektų ir vietovių apsaugos zonos gali turėti kurį nors vieną pozonį arba abu skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius: apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį ir (ar) vizualinės apsaugos pozonį.

10. Rengiant apsaugos reglamentą arba planą kiekvienu konkrečiu atveju, įvertinus veiklą, kuri žemės sklypuose ar jų dalyse, esančiuose už kultūros paveldo objekto ar vietovės teritorijos, fiziškai pakenktų

kultūros paveldo objekto ar vietovės vertingosioms savybėms ar trukdytų apžvelgti kultūros paveldo objektą ar vietovės panoramas, perspektyvas, dominantes ir siluetus, pažymėtus nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų aktuose, apsaugos zonų ribos apibrėžiamos kiekvienam kultūros paveldo objektui arba vietai individualiai.

16. Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonai nustatomi tik archeologinio vertingųjų savybių pobūdžio kultūros paveldo vietovėms.

17. Atsižvelgiant į veiklą, kuri žemės sklypuose ar jų dalyse, esančiuose už kultūros paveldo objekto ar kultūros paveldo vietovės teritorijos, trukdytų apžvelgti kultūros paveldo objektą ar kultūros paveldo vietovės vertingąsias savybes, nurodytas Taisyklių 10 punkte, nustatomi tokie vizualinės apsaugos pozonai:

17.2. Kultūros paveldo vietovėms – iki 1 000 metrų pločio nuo kultūros paveldo vietovės teritorijos ribos. Rengiant planą, gali būti nustatomi ir didesni vizualinės apsaugos pozonai, jeigu tai pagrindžiama kultūrinio kraštovaizdžio vertę įrodančiais tyrimų duomenimis ir/ ar vizualinių ryšių ir vietovės vertingųjų savybių apžvalgos analize. Vietovės vizualinės apsaugos pozonai negali būti platesni negu 2 000 metrų nuo kultūros paveldo vietovės teritorijos ribos.“

2. KONCEPCIJOS VARIANTAI

2.1. Įvadas

Rengiant Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo projektą buvo parengti trys koncepcijos variantai. Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ribos visuose koncepcijos variantuose vienodos. Visuose koncepcijos variantuose apsaugos zonoje nenumatomas fizinės apsaugos pozonis, apsaugos zona sutampa su vizualinės apsaugos pozoniu. Koncepcijos variantai skiriasi tik vizualinės apsaugos zonos dydžiu. Paveldosaugos ir tvarkymo reglamentai visuose variantuose analogiški.

2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribų planas

2.2.1. Panevėžio miesto istorinės dalies ribos

Panevėžio miesto istorinės dalies ribos Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo projekte įteisinamos ribos pagal Panevėžio Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2018-02-22 posėdyje priimtą vertinimo aktą. Pagal parengtą aktą, vertybės teritorijos plotas - **147, 3738 ha**.

Nustatytos Panevėžio miesto istorinės dalies ribos apima istorinio branduolio teritoriją, susidariusią iš trijų gyvenviečių - Senojo Panevėžio, Naujojo Panevėžio ir Nikolajevo. Vertybės teritoriją riboja Venslaviškio g., Senamiesčio g., Smėlynės g., Gegutės g. (pietinė respublikinės Panevėžio ligoninės sklypo riba) iki Nevėžio, kitoje upės pusėje - P. Puzino g., Malūno pastato (u.k.21182) sklypas, Kranto g., Berčiūnų g., A. Mackevičiaus g., Vasario 16-osios g., A. Smetonos g., Klaipėdos g., J. Tilvyčio g., Nepriklausomybės a. sklypas ir Namų (u. k. 21650) sklypas, Vilniaus g., V. Kudirkos g., sklypų ribos V. Kudirkos gatvės tęsinyje, Elektros g., J. Basanavičiaus g. iki Nevėžio apsaugos juostos, Nevėžio apsaugos juostos riba apimant kvartalą apie Staniūnų gatvę iki Vilniaus gatvės, Skaistakalnio parko sklypo pietinė riba, J. Biliūno g. iki Venslaviškio g. (žiūr. KVR).

Į vertybės teritoriją neįtraukiama dalis Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane buvusių ženkliai pakitusių XIX a. ir XX a. pradžios priemiesčių ir pokarinės individualios statybos kvartalų teritorijų bei dviejų išlikusių vėjo malūnų aplinka, nes jie gali būti saugomi kaip atskiri kultūros paveldo objektai su savo apsaugos zonomis. Į vertybės teritoriją neįtraukiamos ir į priemiesčius bei užmiestį vedusios gatvių trasos, kadangi jos nebus keičiamos, o išlikusius autentiškus turinčius vertingųjų savybių užstatymo fragmentus tikslinga pagal atskirą programą iširti bei įvertinti, nustatyti reikalingas apsaugos apimtis.

2.2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribos

Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis nebuvo nustatytas kaip nereikalingas.

Pagal LR Vyriausybės 2013 m. lapkričio 5 d. nutarimą Nr. 1025 „Dėl kultūros paveldo objektų ir vietovių apsaugos zonų nustatymo taisyklių patvirtinimo“ 16 p. „Apsaugos nuo fizinio poveikio pozoniai nustatomi tik archeologinio vertingųjų savybių pobūdžio kultūros paveldo vietovėms“. Fiziškai pakenkti Panevėžio miesto istorinės dalies vertingosioms savybėms galima tik pačioje vertybės teritorijoje. Šalia vertybės teritorijos esančiuose žemės sklypuose vykdoma ir numatoma vykdyti veikla fiziškai nekenkia kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms.

Panevėžio miesto istorinei daliai apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis, kaip nereikalingas, šiuo specialiojo plano keitimo projektu taipogi nenustatomas.

Vizualinės apsaugos pozonio ribos

Koncepcijos variantai aprašomi tokia eilės tvarka, kokia buvo pateikti patvirtinimui Panevėžio miesto savivaldybės tarybai: **1 - A, 2 - B, 3 - C**. Svarstymo eigoje variantų eiliškumas buvo kitas. Pradžioje buvo parengti du variantai: „C“ – teiktas kaip pirmas, projekto autorių nuomone priimtinausias, „B“ – kaip antras. Po svarstymo Lietuvos architektų sąjungos Panevėžio skyriuje, pagal AUET 2019 m. sausio 10 d. protokolo Nr. 19-01 siūlymus buvo parengtas dar vienas variantas „A“, kuris Panevėžio savivaldybės tarybai svarstymui buvo teiktas kaip pagrindinis, pirmuoju numeriu.

Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2019 m. sausio 31 d. sprendimu Nr. 1-3 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo koncepcijos patvirtinimo“ buvo neatsižvelgta į AUET rekomendacijas ir patvirtintas trečias variantas „C“(buvęs pirmasis).

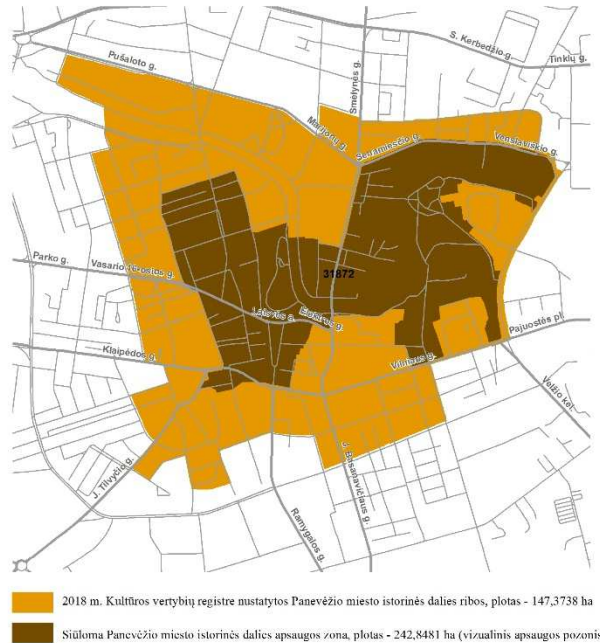
A. Pirmas koncepcijos variantas

Kadangi Panevėžio miesto istorinės dalies apsaugai gretimose teritorijose svarbiausias yra vizualinis aspektas, apsaugos zoną sudaro tik vienas vizualinės apsaugos pozonis, kurio ribos sutampa su apsaugos zonos ribomis.

Vizualinis apsaugos pozonis nustatomas toks, kad užtikrintų darnų Panevėžio miesto istorinės dalies užstatymo santykį su artimiausia aplinka, užtikrintų, kad būtų išsaugoti esami vizualiniai ryšiai su vertingiausiomis perspektyvomis, kad istorinio centro panoramose nebūtų nustelbtos istorinės dominantės. Apsaugos zonos (vizualinės apsaugos pozonio) ribos eina: J. Biliūno g. nuo sankirtos su Vilniaus g., Venslaviškio g., Audėjų g., Šermukšnių g., Kanklių g., Liepų g., Marijonų g., Pušaloto g., Raginėnų g., Upės g., kitoje upės pusėje: Mindaugo g., Švyturio g., Naujamiesčio g., Klaipėdos g., Krekenavos g., J.

Zikaro g., S. Daukanto g., J. Tilvyčio g., J. Žemgulio g., Upytės g., Vyskupo L. Paltaroko g., sklypų ribomis pro Varnaičių g. galą iki Danutės g., Danutės g., Katedros g., Algirdo g., Sirupio g., Aukštaičių g., Staniūnų g., Vilniaus g. (žiūr. pav. 2.1.).

Vizualinės apsaugos pozonio plotas – **242,8481ha**.

pav. 2.1. I-as koncepcijos variantas – (A). Schema

B. Antras koncepcijos variantas

Antrame koncepcijos variante vizualinės apsaugos pozonis apima visą miesto centro zonos teritoriją (įvardinta Panevėžio miesto bendrajame plane), tačiau yra mažesnis negu Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane. Apsaugos zonos (vizualinės apsaugos pozonio) ribos eina: nuo transporto žiedo Pušaloto g., S. Kerbedžio ir Nemuno gatvių sankirtoje S. Kerbedžio g., Elektronikos g., J. Biliūno g., Velžio keliu, Aukštaičių g., Nemuno g. (žiūr. pav. 2.2.).

Vizualinės apsaugos pozonio plotas – **526,3903 ha**.

2.3. Panevėžio miesto istorinės dalies tvarkymo planas (paveldotvarkos projektas)

2.3.1. Bendroji dalis

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos paveldotvarkos projekto uždavinys įteisinti teritorijoje taikomus paveldosaugos reikalavimus. Pagrindinis šių reikalavimų tikslas - išsaugoti vietovės vertingąsias savybes, nustatytas Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte, 2018-02-22.

Panevėžio miesto istorinės dalies apsaugos zonos teritorijos paveldotvarkos projekto uždavinys - kad „vietovės ir joje esančių kultūros paveldo objektų vertingosios savybės būtų apsaugotos nuo galimo neigiamo veiklos gretimose teritorijose poveikio“.

Šiems tikslams įgyvendinti projekte nustatyti apsaugos režimai, taikomi apribojimai. Visuose trijuose koncepcijos variantuose „A, B ir C“ apsaugos režimai ir taikomi apribojimai analogiški.

2.3.2. Taikomi režimai ir apribojimai

Vertybės – Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijai, nekilnojamosioms kultūros paveldo vertybėms bei vertingosioms teritorijos savybėms taikomi šie režimai:

- **Autentiškos paskirties režimas** (autentiškos paskirties saugojimo režimas nustatomas tiems kultūros paveldo objektams, kurių naudojimas pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu būdu užtikrintų jų priežiūrą ir geriau nei kitoks naudojimas atskleistų saugomo objekto vertingąsias savybes);
- **Tausojamojo naudojimo režimas** (tausojamojo naudojimo saugojimo režimas, nustatomas tiems kultūros paveldo objektams ir teritorijoms, kuriems išsaugoti tikslinga parinkti tokį naudojimo būdą ir pritaikymą, kad mažiausiai būtų sužalotos objekto vertingosios savybės, o valdytojas būtų suinteresuotas jį prižiūrėti).

Apribojimai taikomi: Statiniams ir jų kompleksams – nekilnojamosioms kultūros vertybėms; Teritorijos vertingosioms savybėms; Statiniams, galintiems turėti vertingųjų savybių ir/ar sudarantiems objekto vertingųjų savybių pagrindą; Kitiems statiniams; Teritorijos tvarkymui (želdiniams, reljefui, kelių/takų sistemai, vandens telkiniams, krantinėms, vandens telkiniams, nesudėtingiems statiniams); Žemės darbams. Nustatomi apribojimai: Statinių aukščiumi; Užstatymo tankiumi; Užstatymo intensyvumui; Teritorijos tvarkymui; Žemės darbų pobūdžiui.

2.3.3. Teritorijų tvarkybos ir tvarkomųjų darbų reglamentai

Tiek Panevėžio miesto istorinės dalies teritorija, tiek jos apsaugos zona - nevienalytės. Jas sudaro skirtingos kultūrinės paveldosauginės vertės bei skirtingo užstatymo tipo urbanistinės struktūros. Apsaugos režimas teritorijoms nustatytas pagal jų vertę, kuri Kultūros vertybių registre išreikšta „reikšmingumo lygmeniu“ ir „statusu“.

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorija

Autentiškos paskirties režimas

Autentiškos paskirties režimo teritorijų tvarkybos darbuose turi dominuoti konservavimo, restauravimo darbų pobūdis.

Autentiškos paskirties režimas nustatytas teritorijoms **A1, A2, A3**:

A1 - Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios komplekso (u. k. 34604) bei Panevėžio Sukilėlių aikštės šalia M. Tiškevičiaus g. (u. k. 10465) teritorijai;

A2 - Panevėžio senųjų kapinių, vad. Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos kapinėmis, komplekso (u. k. 11409) ir jų apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio teritorijai;

A3 - Panevėžio senųjų kapinių (u. k. 21138) šalia Venslaviškio g. teritorijai.

Tausojamojo naudojimo režimas

Tausojamojo naudojimo režimo teritorijų tvarkybos darbuose turi dominuoti darbai nepažeidžiantys vertingųjų teritorijų savybių. Miesto erdvės struktūras žymiu mastu formuoja užstatymo tipas, vadinamas morfotipu. Kultūros vertybių registre Panevėžio miesto istorinėje dalyje nustatyti užstatymo tipai, saugomi kaip vietovės vertingosios savybės. Tvarkybos ir tvarkomųjų darbų reglamentais Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijoje siekiama išsaugoti istorinius užstatymo morfotipus, juos išryškinti bei eksponuoti.

Tausojamojo naudojimo režimas nustatytas teritorijoms **T1, T2, T3, T4, T5, T6**:

T1 - Buvusioje Senojo Panevėžio teritorijoje prie Venslaviškio g. išlikę relikvinio valakinio Senojo Panevėžio užstatymo fragmentai. Čia saugomos siaurų ilgų sklypų ribos, pastatų galais į gatvę orientuotas vienaaukštis užstatymas, autentiški pastatai. Tvarkyboje turėtų dominuoti restauravimas;

T2 - Naujojo Panevėžio perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mūriniais, mediniais 1 – 3 a. su pastogėmis, mansardomis namais. Čia saugomi ir restauruojami autentiški pastatai ir išsklotinės, rekonstrukcijai bei naujai statybai keliamas kontekstualumo (darnaus santykio su aplinkiniu užstatymu) reikalavimas;

T3 - Nikolajevo ir buvusių priemiesčių teritorijose vyrauja sodybinis - perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais, mūriniais 1 - 2 a. su pastogėmis, mansardomis namais. Čia saugomi ir restauruojami autentiški pastatai, rekonstrukcijai bei naujai statybai keliamas užstatymo tipologijos (morfotipo) išsaugojimo reikalavimas;

T4 - Šiuolaikinio užstatymo kvartalai. Ribojama plėtra, galima užstatymo konversija;

T5 - Istoriniai želdynai buv. Čerkeso dvaro teritorijoje – restauruojami ir atkuriami;

T6 - Nevėžio upės slėnio želdynai istorinėje miesto dalyje – tvarkomi suteikiant pirminio natūralios gamtos įvaizdžio elementus.

Panevėžio miesto istorinės dalies vizualinės apsaugos pozonio teritorija:

V - Vizualinės apsaugos pozonio teritorijoje esančios kultūros vertybių teritorijos saugomos ir tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Kultūros vertybių registre nustatytą vertingųjų savybių išsaugojimą. Maldos namų ir kapinių teritorijoms taikytinas autentiškos paskirties režimas;

P1 - Buvusioje Senojo Panevėžio teritorijoje šiaurinės Venslaviškio g. pusės užstatymo teritorija. Kadangi šios gatvės pusės užstatymas praradęs autentiškumą, siekiant išsaugoti bei išryškinti istorinio užstatymo įvaizdį saugomas ir galimai išryškinamas pirminis užstatymo morfotipas;

P2 - Buvusi priemiesčių teritorija, esanti vertybės teritorijos gretimybėje. Šioje teritorijoje saugomi istorinio užstatymo morfotipai. Galimos išimties parengus aprobuotus nemažesnių už kvartalą teritorijų planavimo dokumentus;

P3 - Dėl istorinių dominančių artumo rekonstruojamų ir naujų pastatų aukštis ribojamas. Aukštesni už gretimybėje esamus pastatai galimi tik turint strateginę Panevėžio miesto vystymo, tūrinės erdvinės kompozicijos viziją, patikrinus poveikį panoramoms bei siluetai;

P4 - Miesto centro greta Senamiesčio užstatymo kvartalai. Maksimalus leistinas rekonstruojamų ir naujų pastatų aukštis nustatomas urbanistiniais tyrimais, įvertinus strateginę Panevėžio miesto vystymo, tūrinės erdvinės kompozicijos viziją.

P5 – Nevėžio upės slėnio želdynai už istorinės miesto dalies ribų – tvarkomi suteikiant pirminio natūralios gamtos įvaizdžio elementus.

Archeologija. Reikalavimai galimo kultūrinio sluoksnio apsaugai

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane buvo nustatyta teritorija, kurioje prieš atliekant žemės judinimo darbus reikalinga atlikti žvalgomouosius archeologinius tyrimus. Ši teritorija nustatyta remiantis miesto istorinių tyrimų bei ikonografinių planų analize. Kadangi rengiant specialiojo plano keitimo projektą archeologinių tyrimų nebuvo atlikta, archeologinė zona nenustatoma. Būtina ateityje Panevėžio miesto istorinėje dalyje atlikti žvalgomouosius archeologinius tyrimus kultūrinio sluoksnio nustatymui.

3. SPRENDINIAI

3.1. Įvadas

Koncepcijos stadijoje buvo parengti trys projekto variantai. Vertybės teritorijos – Panevėžio miesto istorinės dalies ribos visuose variantuose vienodos, skiriasi tik apsaugos zonos dydis. Visi trys koncepcijos variantai apsvarstyti Panevėžio miesto savivaldybės taryboje 2018 m. sausio 31 d., kuri sprendimu Nr. 1-5 „Dėl Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo rengimo“ patvirtino trečiąjį koncepcijos variantą „C“. Sprendiniai parengti pagal patvirtintą variantą.

3.2. Panevėžio miesto istorinės dalies ir apsaugos zonos ribų planas

3.2.1. Panevėžio miesto istorinės dalies ribos

Panevėžio miesto istorinės dalies ribos Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos nustatymo bei tvarkymo specialiojo plano keitimo projekte įteisinamos ribos pagal Panevėžio Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2018-02-22 posėdyje priimtą vertinimo aktą. Pagal parengtą aktą, vertybės teritorijos plotas - **147, 3738 ha**.

Nustatytos Panevėžio miesto istorinės dalies ribos apima istorinio branduolio teritoriją, susidariusią iš trijų gyvenviečių - Senojo Panevėžio, Naujojo Panevėžio ir Nikolajevo. Vertybės teritoriją riboja Venslaviškio g., Senamiesčio g., Smėlynės g., Gegutės g. (pietinė respublikinės Panevėžio ligoninės sklypo riba) iki Nevėžio, kitoje upės pusėje - P. Puzino g., Malūno pastato (u.k.21182) sklypas, Kranto g., Berčiūnų g., A. Mackevičiaus g., Vasario 16-osios g., A. Smetonos g., Klaipėdos g., J. Tilvyčio g., Nepriklausomybės a. sklypas ir Namu (u.k. 21650) sklypas, Vilniaus g., V. Kudirkos g., sklypų ribos V. Kudirkos gatvės tęsinyje, Elektros g., J. Basanavičiaus g. iki Nevėžio apsaugos juostos, Nevėžio apsaugos juostos riba apimant kvartalą apie Staniūnų gatvę iki Vilniaus gatvės, Skaistakalnio parko sklypo pietinė riba, J. Biliūno g. iki Venslaviškio g. (žiūr. pav. 3.1.).

PANEVĖŽIO MIESTO ISTORINĖ DALIS (31872)
 APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS, 1 LAPAS. SITUACIJOS PLANAS
 Panevėžio m., Panevėžio m. sav.

- Sutartiniai ženklai:**
- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
  - Geodeziškai matuotų sklypų ribos
  - Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apibrėžtos teritorijų ribos
  - Greta esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai
  - Kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statynė

M 1 : 10 000 (viena cm - 100 m)

Nuoroda: vietovės apibrėžtų ribų posūkių taškų koordinatės nurodytos 2 - 4 lapuose

Teritorijos plotas - 1473738 m ²	
Panevėžio miesto istorinės dalies (31872) apibrėžtų teritorijų ribų plano projektas	
Planą sudarė ir vertingąsias savybes pažymėjo nekilnojamiųjų kultūros vertybių vertinimo eksperte	
Rasa Putrimienė (atestato Nr. 3947, galioja iki 2021-05-05)	
Teritorijos ribų koordinatės nustatė geodezinkė Asta Sablinskienė (Licencija Nr. 2M-M-1903)	

pav. 3.1. Panevėžio miesto istorinės dalies ribų planas. Kultūros vertybių registras, 2017

Į vertybės teritoriją neįtraukiama dalis šiuo projektu keičiamame apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane buvusių Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijų - ženkliai pakitusių XIX a. ir XX a. pradžios priemiesčių ir pokarinės individualios statybos kvartalų teritorijų. Neįtraukiama ir dviejų išlikusių vėjo malūnų aplinka, nes jie yra buvę toli užmiestyje ir gali būti saugomi kaip atskiri kultūros paveldo objektai. Į vertybės teritoriją neįtraukiamos ir į priemiesčius bei užmiestį vedusios gatvių trasos, kadangi jos nebus keičiamos (miesto planinė struktūra susiformavusi), o išlikusius užstatymo fragmentus prie šių gatvių tikslinga pagal atskirą programą ištirti bei įvertinti galimus vertingųjų savybių požymius, nustatyti jiems reikalingas apsaugos apimtis.

3.2.2. Panevėžio miesto istorinės dalies apsaugos zonos ribos

Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialiajame plane apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis nebuvo nustatytas kaip nereikalingas.

Pagal LR Vyriausybės 2013 m. lapkričio 5 d. nutarimą Nr. 1025 „Dėl kultūros paveldo objektų ir vietovių apsaugos zonų nustatymo taisyklių patvirtinimo“ 16 p. „Apsaugos nuo fizinio poveikio pozoniai nustatomi tik archeologinio vertingųjų savybių pobūdžio kultūros paveldo vietovėms“. Fiziškai pakenkti Panevėžio miesto istorinės dalies vertingosioms savybėms galima tik pačioje vertybės teritorijoje. Šalia vertybės teritorijos esančiuose žemės sklypuose vykdoma ir numatoma vykdyti veikla fiziškai nekenkia kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms.

Panevėžio miesto istorinei daliai apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis, kaip nereikalingas, šiuo specialiojo plano keitimo projektu taipogi nenustatomas.

vietovės kultūros paveldo išsaugojimui ateities kartoms, jos istorinio vizualinio identiteto apsaugai bei išryškinimui.

Panevėžio vizualinis identitetas, jo architektūriniai urbanistiniai ypatumai išplaukia iš istorinės miesto plano raidos bei gamtinės situacijos. Panevėžio miestas susiformavo trijų skirtingo pobūdžio urbanistinių židinių pagrindu, išsidėsčiusių Nevėžio upės vingiuose su centre esančiu buvusio Skaistakalnio dvaro parku.

2016 m. atliktų tyrimų pagrindu parengtas Panevėžio miesto istorinės dalies Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas. Jame nustatytos vietovės vertingosios savybės, kurios privalo būti išsaugotos, nustatyti vertingųjų savybių turintys objektai, kurie turi būti ištirti bei įvertinti.

Siekiant išsaugoti Panevėžio miesto istorinį identitetą, visoje miesto centro zonoje (nustatyta Bendrajame plane) turėtų būti ne tik išsaugotos visos registruotos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės, bet ištirti bei įvertinti galimai vertingųjų savybių turintys objektai.

Panevėžio miesto istorinės dalies vizualinį identitetą tikslinga pabrėžti bei išryškinti restauracinėmis priemonėmis, autentiškos užstatymo tipologijos tęstinumo prisilaikymu, devastuotomis laikomų teritorijų užstatymo konversijos pagalba.

3.3.2. Vietovės paveldosaugos bei tvarkymo bendrieji reikalavimai

Esminis svarbiausias paveldosauginis reikalavimas Panevėžio miesto istorinei daliai – tai jos vertingųjų savybių išsaugojimas. Lentelėje Nr.1 pateikiamos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte nustatytos saugomos vietovės – Panevėžio miesto istorinės dalies vertingosios savybės.

3.1. lentelė. Reikalavimai saugomos vietovės vertingųjų savybių išsaugojimui

Vietovės vertingosios savybės	Vietovės vertingųjų savybių, kurias būtina išsaugoti, apibūdinimas
Planinės struktūros tipas	Mišraus plano struktūra su radialinės struktūros fragmentais, formuojama kelių į Rygą, Vilnių, Šiaulius ir Rokiškį.
Planinės struktūros tinklas	Linijinė XVI a. pr. įkurto Senojo Panevėžio struktūra, susiformavusi pagal senąjį kelią į Daugpilį, dešiniajame Nevėžio krante, radialinio plano XVI a. vid. įkurto Naujojo Panevėžio struktūra, susiformavusi kairiajame Nevėžio krante, kelių sankryžoje, aplink buvusią turgaus, dabartinę Laisvės aikštę, ir XVIII a. Nevėžio kilpoje, abipus kelio, greta tuomet pastatytos bažnyčios, įsikūrusi Nikolajevio dalis, sujungusi Senąjį ir Naująjį Panevėžį.
Keliai, gatvės, aikštės, įvažiavimai, pravažiavimai, takai, jų tipai, trasos, dangos	<p>Gatvių trasos: Puzino g., Kranto g., Topolių al., Anykščių g., Respublikos g., A. Kisino g., Panevėžio Bataliono g., Kauno g., K. Donelaičio g., M. Valančiaus g., A. Smetonos g., Birutės g., Š. Mero g., Perkūno g., Klaipėdos g., Laisvės a., Vasario 16-osios g., Elektros g., Ukmergės g., Savanorių a., V. Kudirkos g., Staniūnų g., A. Jakšto g., Šv. Zitos g., Vysk. M. Giedraičio g., Smėlynės g., M. Tiškevičiaus g., Skaistakalnio g., Maudyklos g., Šv. Jokūbo g., Apvaizdos takas, Trumpoji g., J. Vaitiekūno g., Sporto g., Ramioji g., Radijo g., Senamiesčio g., Venslaviškio g. (Respublikos g. trasa ties sankryža su J. Urbšio g. iš dalies pakitusi, Topolių al. ties sankryža su Respublikos g. sunykusi, Perkūno ir Š. Mero g. dalys iš dalies sunykusios);</p> <p>Lauko akmenų grindinio fragmentai Birutės g., skersgatvyje prie Ukmergės g. ir po įvažiavimo į Skaistakalnio parką asfalto sluoksniais (buv. kelyje į dvaro sodybą);</p> <p>Aikštės – Laisvės a., Nepriklausomybė a.;</p> <p>Funkcinė įranga: metalinės konstrukcijos elektros stulpas Vasario 16-osios ir Respublikos g. sankryžoje.</p>

Vietovės vertingosios savybės	Vietovės vertingųjų savybių, kurias būtina išsaugoti, apibūdinimas
Vietovei reikšmingo buvusio užstatymo ar jo dalių vietos	Tiltų per Nevėžį vietos: pėsčiųjų tilto iš Sporto g. į Skaistakalnio parką, tilto jungiančio J. Basanavičiaus ir Smėlynės g. (buvusių tiltų vietose įrengti nauji tiltai XX a. pab.).
Gamtiniai elementai	Lygus reljefas, nežymiai žemėjantis Nevėžio upės ir senvagės link, miestas išsidėstęs abipus Nevėžio upės kilpos, vaizdingą žemumą formuoja upės senvagė; Želdiniai - Skaistakalnio dvaro sodybos parko apželdinimo pobūdis.
Tūrinės erdvinės struktūros sandara	Daugialypė tūrinė erdvinė struktūra, kurią sudaro: urbanizuotos struktūros objektai (statiniai), reikšmingi savo vieta ir tūriu, teritorijoje esantys vertingųjų savybių požymių turintys objektai, kultūros paveldo objektai; abiejose Nevėžio pusėse stovinčios dominantės – Šv. apaštalų Petro ir Povilo bei Švč. Trejybės bažnyčios,
Užstatymo tipai	<p>Perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mūriniais, mediniais 1 – 3 a. su pastogėmis, mansardomis namais Laisvės a., Klaipėdos g. Š pusėje, Respublikos g., Kranto g. V pusės, Vasario 16-osios g., Smėlynės g. V pusės, P. Puzino g. ir Anykščių g., J. Urbšio g. V pusės dalies, Elektros g. Š pusės dalies, Panevėžio Bataljono g., V. Kudirkos V pusės, Savanorių a. V dalies, A. Kisino g. sklypuose (aukštis iki karnizo nuo 3,03 m iki 11,92 m, iki kraigo – nuo 5,70 m iki 16,87 m); Sodybinis - perimetrinis vyraujantis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais, mūriniais 1-2 a. su pastogėmis, mansardomis namais Senamiesčio g. P pusės, Smėlynės g., Radijo g., Ramiosios g., Sporto g., J. Vaitiekūno g., Trumposios g., Šv. Jokūbo g., Maudyklos G., Skaistakalnio g., Gegutės g., Vysk. M. Giedraičio g., M. Tiškevičiaus g., Kranto g., Berčiūnų g., Kauno g., K. Donelaičio g., P. Puzino g. V dalies, M. Valančiaus g., Smetonos g. R ir Š dalyse, A. Mckevičiaus g. R pusėje, Topolių al., Š. Mero g., Perkūno g., Ukmergės g. R dalies, A. Jakšto g. R pusės, Šv. Zitos g., Vytauto g. R dalies, Staniūnų g. V dalies sklypuose (aukštis iki karnizo nuo 1,95 m iki 6,5 m, iki kraigo – nuo 4,23 m iki 10,92 m);</p> <p>Pramonės ir infrastruktūros XIX a. pab. – XX a. pr. užstatymas stambiatūriais mūriniais pastatų kompleksais: Panevėžio konservų fabriko statinių kompleksas, u. k. 20896, malūnas, u. k. 21182, Panevėžio kalėjimo pastatų kompleksas, u. k. 36135, Panevėžio muilo fabriko statinių kompleksas, u. k. 32770;</p> <p>Atskirai stovintys pastatai Kranto g. 18, Respublikos g. 47, Nepriklausomybės a. 11, Laisvės a. 5;</p> <p>Miesto vilos : M. Tiškevičiaus g. 16, Ukmergės g. 59 A;</p> <p>Komponentinis: Nepriklausomybės a. 12, Smėlynės g. 10.</p>
Atviros erdvės	Atviros, išplatintos gatvių erdvės ties Respublikos g., Elektros g., Sukilėlių a., u. k. 10465, Plechavičiaus skv. Vilniaus g. ir paminklo „Laisvės daina“, u. k. 20035, aplinka; Panevėžio senųjų kapinių, vad. Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos kapinėmis, kompleksas, u. k. 11409, teritorijos R dalyje, Laisvės a. ir Nepriklausomybės a.
Panoramos	Istorinės dalies panoramos: Nr.1 – nuo Elektros g. į ŠV pusę, Nr.2 – nuo Kranto g. į ŠR pusę, Nr.3 – nuo Senvagės Š pusės į P, Nr.4 – nuo A. Jakšto g. į P, Nr.5 – nuo pėsčiųjų tilto į Š, Nr.6 – nuo Nevėžio P kranto į ŠV (išskyrus Panevėžio miesto istorinėje dalyje ir jo aplinkoje pastatytus naujus didelių tūrių, aukštybinius statinius, stelbiančius reikšmingiausias istorines dominantes).
Perspektyvos	<p>Ukmergės g. perspektyva Nr. 1 V-R kryptimi nuo namo Nr.2 į Panevėžio muilo fabriko statinių kompleksą, u. k. 32770 (išskyrus naujus pastatus Ukmergės g. R dalyje);</p> <p>Ukmergės g. perspektyva Nr. 2 R-V kryptimi nuo namo Nr.7 į Laisvės a.;</p> <p>Respublikos g. perspektyva Nr. 3 Š-P kryptimi nuo J. Masiulio knygyno, u. k. 36143 į Mokytojų seminarijos pastatą, u. k. 10466;</p>

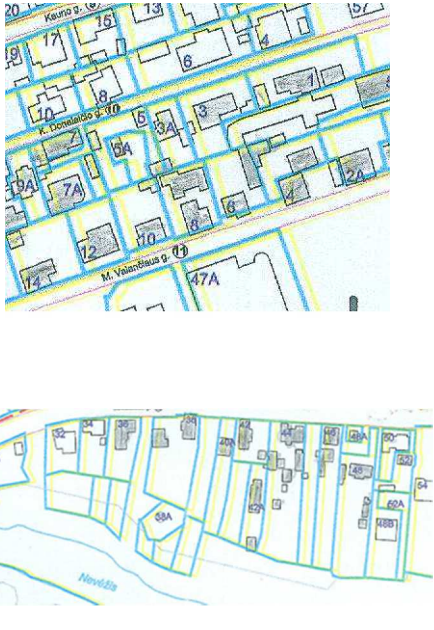

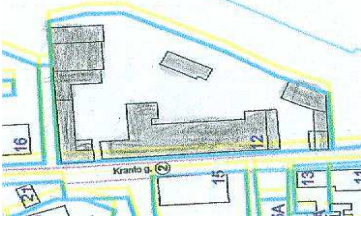

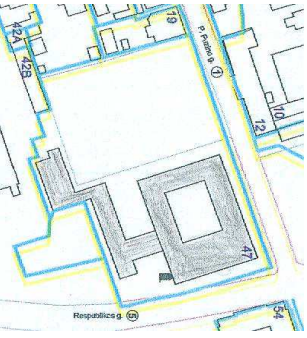

Vietovės vertingosios savybės	Vietovės vertingųjų savybių, kurias būtina išsaugoti, apibūdinimas
	<p>Birutės g. perspektyva Nr. 4 R-V kryptimi nuo pastato Nr.17 į A. Smetonos g.;</p> <p>A. Smetonos g. perspektyva Nr. 5 Š-P kryptimi nuo namo Nr.53 į Švč. Trejybės bažnyčią, u. k. 4707;</p> <p>Vysk. M. Giedraičio g. perspektyva Nr.6 V kryptimi nuo namo Nr. 7 į Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčią, u. k. 34604.</p>
Išklotinės	<p>Laisvės a. R pusės nuo pastato Nr.7 iki pastato Nr.16 (daliai pastatų Laisvės a. R pusės nuo pastato Nr.7 iki pastato Nr.16 užstatyti nevertingi 3-ieji aukštai);</p> <p>Laisvės a. Š pusės nuo pastato Kranto g. Nr.2 iki pastato Laisvės a. Nr.4 (1 a. angos netyrinėtos, Laisvės a. Nr.3 pastato pakeista stogo danga ir apskardinti kaminai, išskyrus nugriautą pastatą Nr.2);</p> <p>Respublikos g. R pusės nuo pastato Nr.4 iki pastato Nr.16 (pastato Nr.10 stogo danga pakeista);</p> <p>Vasario 16-osios g. P pusės nuo pastato Nr.3 iki pastato Nr. 11 (angos netyrinėtos);</p> <p>Klaipėdos g. Š pusės nuo Respublikos g. Nr.1 iki pastato Nr.26 (išklotinės 1 a. angos netyrinėtos, išskyrus pastatą Nr.18);</p> <p>Š. Mero g. P pusės nuo pastato Nr.5 iki pastato Nr.9;</p> <p>Panevėžio Bataljono g. P pusės nuo pastato Nr.3 iki pastato Respublikos g. Nr.16 (pastato Respublikos g. Nr.14 priestatas nevertingas);</p> <p>Kranto g. V pusės nuo pastato Nr.9 iki pastato Nr.13 (pastato Nr.9 tūrinis stoglangis ir pastato Nr.13 fasado apdaila nevertingi);</p> <p>Savonorių a. pastatai Nr.1, 2 ir pastatas Laisvės a. Nr.16 (Laisvės a. Nr.16 užstatytas 3 a.);</p> <p>Ukmergės g. P pusės nuo pastato Nr.2 iki pastato Nr.6 (1 a. įėjimai, angos ir laiptai prie įėjimo durų nevertingi);</p> <p>Ukmergės g. Š pusės nuo pastato Laisvės a. Nr.7 iki pastato Ukmergės g. Nr.7 (pastato Ukmergės g. Nr.3 nevertingas 3 a., pastato Nr. 5 nevertingas priestatas ir pastato Nr.7 vitrina per 2 a.);</p> <p>P. Puzino g. Š pusės nuo pastato Nr.2 iki pastato Nr. 6 (pastato P. Puzino g. Nr.2 balkono įstiklinimas nevertingas);</p> <p>Kranto g. V pusės nuo pastato P. Puzino g. Nr.2 iki pastato Kranto g. Nr.41 (pastato Kranto g. 41 nevertingas 3 a.);</p> <p>P. Puzino g. P pusės nuo pastato Nr. 9 iki pastato Respublikos g. Nr.54;</p> <p>Vyskupo M. Giedraičio g. P pusės nuo pastato Nr.3 iki pastato Šv. Zitos g. Nr.10;</p> <p>Vyskupo M. Giedraičio g. Š pusės nuo pastato Nr.4 iki pastato Nr.10 (pastato Nr.6 tūriniai stoglangiai nevertingi);</p> <p>Smėlynės g. V pusės nuo pastato Nr.7 iki pastato Nr. 11;</p> <p>Smėlynės g. V pusės nuo pastato Nr.15 iki pastato Nr. 17 (pastatui Nr.17 užstatytas 3 a.);</p> <p>Sporto g. Š pusės nuo pastato J. Vaitiekūno g. Nr.14 iki pastato Sporto g. Nr.7;</p> <p>Senamiesčio g. P pusės nuo pastato Nr.4 iki pastato Nr. 16 (namas Nr.10 bei ūkiniai pastatai Nr.8 bei Nr.12 nevertingi, pastato Nr.16 paaukštintas s ūkiniai pastatai Nr.8 bei Nr.12 nevertingi, pastato Nr.16 paaukštintas stogas);</p> <p>Senamiesčio g. P pusės nuo pastato Nr.62 iki pastato Nr.72.</p>
Dominantės	Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia, u. k. 34604, Švč. Trejybės bažnyčia, u. k. 4707.
Užstatymo bruožai:	Perimetriniam užstatymui būdingas pastatų išdėstymas pagal gatvės liniją, juos blokuojant tarpusavyje arba paliekant praėjimus ar pravažiavimus tarp jų. Vyrauja XIX a. pab. – XX a. I p. 2-3 a. mūriniai pastatai dvišlaičiais stogais, dengtais lygios skardos, sujungtos lankstu, danga, fasadų apdailos medžiaga – tinkas ir raudonų plytų mūras;

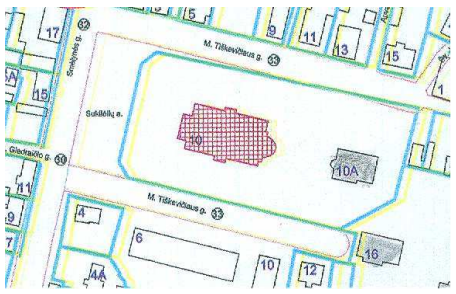

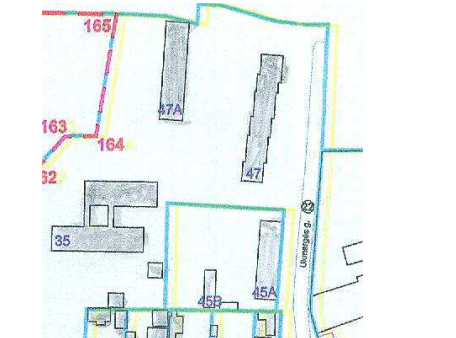

Vietovės vertingosios savybės	Vietovės vertingųjų savybių, kurias būtina išsaugoti, apibūdinimas
	<p>Sodybiniam - perimetriniam užstatymui būdingas gyvenamųjų namų išdėstymas pagal gatvės liniją su ūkiniais pastatais sklypo gilumoje. Vyrauja XIX a. pab. – XX a. I p. 1 a. mūriniai, medinės konstrukcijos namai su pastogėmis, mansardomis, dvišlaičiais stogais. Namams būdinga mezoninai, fasadų apkalimas medinėmis lentomis;</p> <p>Atskirai stovinčių pastatų užstatymo tipui būdinga XX a. I p. 2-3 aukštų visuomeninės, sakralinės paskirties pastatai, atitraukti nuo gatvės užstatymo linijos (išskyrus didelio tūrio Panevėžio dramos teatro pastatą Laisvės a. 5);</p> <p>Pramonės ir infrastruktūros užstatymui būdingi XIX a. – XX a. sandūros skirtingų sudėtinių tūrių kompleksai, fasado apdailos medžiaga – tinkas ir raudonų plytų mūras;</p> <p>Miesto vilos užstatymui būdinga didelių atskirai stovinčių sodybų sklypai su laisvai išdėstytais gyvenamaisiais ir ūkiniais pastatais;</p> <p>Komponentiniam užstatymui būdingos atskirai stovinčios dominantės, stambaus tūrio haliniai mūro pastatai su bokštais (XX a. II p. daliai pastatų užstatyti antri aukštai, dalis buv. medinių pastatų apmūryti silikatinėmis plytomis).</p>

PASTABA. Užstatymo bruožai nustatyti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte (2018-02-22) iliustruojami 3.2. lentelėje.

3.2. lentelė. Miesto urbanistinių struktūrų tipologija nustatyta NKPVT akte

Eil. Nr.	Teritorijos užstatymo tipas ir pagrindiniai parametrai	Sklypo užstatymo pavyzdys	Pastatų pavyzdys
1	2	3	4
ISTORINIO UŽSTATYMO TIPAI /MORFOTIPAI/			
1.	<p>Perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mūriniais, mediniais 1-3 a. su pastogėmis, mansardomis pastatais (aukštis iki karnizo nuo 3,03 m iki 11,92 m, iki kraigo – nuo 5,70 m iki 16,87 m).</p> <p>Perimetriniam užstatymui būdingas pastatų išdėstymas pagal gatvės liniją, juos blokuojant tarpusavyje arba paliekant praėjimus ar pravažiavimus tarp jų.</p>		

Eil. Nr.	Teritorijos užstatymo tipas ir pagrindiniai parametrai	Sklypo užstatymo pavyzdys	Pastatų pavyzdys
1	2	3	4
2.	<p>Sodybinis – perimetrinis vyraujantis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais, mūriniais 1-2 a. su pastogėmis, mansardomis namais (aukštis iki karnizo nuo 1,95 m iki 6,5 m, iki kraigo – nuo 4,23 m iki 10,92 m).</p> <p>Sodybiniam - perimetriniam užstatymui būdingas gyvenamųjų namų išdėstymas pagal gatvės liniją su ūkiniais pastatais sklypo gilumoje.</p>		
3.	<p>Pramonės ir infrastruktūros XIX a. pab. – XX a. pr. užstatymas stambiatūriais mūriniais pastatų kompleksais.</p> <p>Pramonės ir infrastruktūros užstatymui būdingi XIX a. – XX a. sandūros skirtingų sudėtinių tūrių kompleksai.</p>		
4.	<p>Atskirai stovintys pastatai.</p> <p>Atskirai stovinčių pastatų užstatymo tipui būdinga XX a. I p. 2-3 aukštų visuomeninės, sakralinės paskirties pastatai, atitraukti nuo gatvės užstatymo linijos.</p>		
5.	<p>Miesto vilos</p> <p>Miesto vilos užstatymui būdinga didelių atskirai stovinčių sodybų sklypai su laisvai išdėstytais gyvenamaisiais ir ūkiniais pastatais.</p>		

Eil. Nr.	Teritorijos užstatymo tipas ir pagrindiniai parametrai	Sklypo užstatymo pavyzdys	Pastatų pavyzdys
1	2	3	4
6.	Komponentinis užstatymas. Komponentiniam užstatymui būdingos atskirai stovinčios dominantės, stambaus tūrio haliniai mūro pastatai su bokštais.		
POKARIO METŲ UŽSTATYMO TIPAI /MORFOTIPAI/			
7.	Laisvo planavimo užstatymas, suformuotas 1960-1990 m. Laisvo planavimo užstatymui būdinga laisvai teritorijoje išdėstyti stambiatūriai pastatai. Išplanavimas visai nederinamas prie gretimybėje esančių istorinių urbanistinių miesto užstatymo struktūrų.		

Reikalavimai kultūros vertybėms ir jų teritorijoms

Panevėžio miesto centro zonos teritorijoje įregistruotos kultūros vertybės:

Panevėžio miesto senosios kapinės Venslaviškio g. (u. k. 21138), Juozo Čerkeso – Besparnio sodyba, Ukmergės g. 59A (u. k. 20913), Paminklas „Laisvės daina“, Vilniaus g. (u. k. 20035), Panevėžio miesto senosios kapinės Apvaizdos take (u. k. 11409), Aikštė Smėlynės g. (u. k. 10465), Šv. Apaštalo Petro ir Povilo bažnyčios statinių kompleksas, Smėlynės g. 10 (u. k. 34604), Malūnas, Kranto g. 24 (u. k. 21182), Pastatas, Kranto g. 21 (u. k. 10467), Panevėžio konservų fabriko statinių kompleksas, Kranto g. 12, 15, 15A (u. k. 20896), Panevėžio NKVD – MVD – NGB būstinės pastatas ir sovietinio teroro aukų kapai, A. Smetonos g. 30/Vasario 16-osios g. (u. k. 32504), Pastatas, Vasario 16-osios g. 20 (u. k. 10759), Panevėžio žydų gimnazijos pastatas, Elektros g. 9 (u. k. 31418). Moigių namų kompleksas, Vasario 16-osios g. 23, 25A (u. k. 30369), Namas, A. Smetonos g. 4 (u. k. 16779), Pastatas, Respublikos g. 3 (u. k. 30777), Pastatas, A. Smetonos g. 2 (u. k. 16964), Namas, Respublikos g. 16 (u. k. 10769), Panevėžio ješiboto pastatas, Savanorių a. 11 (u. k. 31420), Namas, Klaipėdos g. 3 (u. k. 10466), dekoratyvinė skulptūra „Legenda“, Klaipėdos g. (u. k. 20128), Namas, Sodų g. 3 (u. k. 21650), Švč. Trejybės bažnyčia, Sodų g. 2 (u. k. 4707), Panevėžio lenkų gimnazijos pastatas, Kranto g. 18 (u. k. 36144), Pastatas, Kranto g. 21 (u. k. 10467), Fotografo Jono Žičkaus namas, P. Puzino g. 11 (u. k. 10765), Panevėžio kalėjimo pastatų kompleksas, P. Puzino g. 12 (u. k. 36135), Panevėžio chasidų sinagogos pastatas, M. Valančiaus g. 4 (u. k. 31658), Vargonų ir fisharmonijų meistro Martyno Masalskio gyvenamasis namas ir dirbtuvė, K. Donelaičio g. 6 (u. k. 21651), Panevėžio sentikių cerkvė, A. Mickevičiaus g. 10 (u. k. 36139), Burmistro Tado Chodakausko pastatų kompleksas, Vasario 16-osios g. 22 (u. k. 36140), Panevėžio mielių ir spirito fabriko pastatas, Respublikos g. 82 (u. k. 31847), Pastatas, Respublikos g. 77 (u. k. 10771), Panevėžio miesto žydų senosios kapinės, Atminties skv. (u. k. 11410), Pastatai, Sodų g. 10, 121A (u. k. 2468), Kapinės, J. Tilvyčio g. (u. k.

4712), Kapinės, Krekenavos g. (u. k. 10758), Kristaus Karaliaus Katedra, Katedros g. 1 (u. k. 4705), Panevėžio žydžių mergaičių gimnazijos pastatas, Ramygalos g. 18 9u.k. 31419), Panevėžio evangelikų liuteronų bažnyčia, Ukmergės g. 29 (u. k. 36133), Panevėžio muilo fabriko statinių kompleksas, Staniūnų g. 1 (u. k. 32770), Panevėžio 3 pradinė mokykla, Ukmergės g. 34 (u. k. 31932), Namas, Ramygalos g. 41A (u. k. 10768), Vėjo malūnas, Ramygalos g. 111A (u. k. 33494), Vėjo malūnas, Ramygalos g. 121A (u. k. 33495), Bankas, Respublikos g. 56 (u. k. 4131), Panevėžio ješiboto pastatas II, Ramygalos g. 24 (u. k. 32914), Namas, Šv. Zitos g. 18 (u. k. 10463), Namas, A. Jakšto g. 3 (u.k.20806), J. Masiulio knygynas, Respublikos g. 21 (u. k. 36143), Pastatas, Respublikos g. 47 (u. k. 10770).

Kultūros vertybių ir jų teritorijų apsauga bei tvarkymas:

Kultūros vertybės ir jų teritorijos saugomos ir tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Kultūros vertybių registre nustatytą vertingųjų savybių išsaugojimą. Šie reikalavimai taikomi visoms Panevėžio mieste esančioms kultūros vertybėms.

Reikalavimai vertingųjų savybių požymių turintiems objektams

Prieš atliekant tvarkybos ir tvarkomuosius statybos darbus vertingųjų savybių požymių turinčiuose statiniuose būtina atlikti tyrimus ir nustatyti vertingąsias savybes bei jų reikšmingumą.

Kai Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba nutaria objektą įtraukti į Kultūros vertybių registrą, jam taikomi kultūros vertybėms nustatyti reikalavimai.

Neįtrauktiems į registrą objektams taikomi reikalavimai nepažeisti saugomos vietovės vertingųjų savybių ir jos vizualinio vientisumo.

Reikalavimai kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams

Urbanistinės struktūros statiniais laikytini objektai, atitinkantys istoriškai susiformavusį vietovės ar jos dalies užstatymo morfotipą.

Jie gali būti tvarkomi nepažeidžiant saugomo vietovės ar jos dalies užstatymo morfotipo bei vietovės vertingųjų savybių.

Reikalavimai žemės darbams

Visose registruotų kultūros paveldo vertybių teritorijose prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini archeologiniai tyrimai.

Būtina kuo skubiau pagal parengtą programą atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrimus Panevėžio miesto centrinėje dalyje ir nustatyti Panevėžio miesto saugomo kultūrinio sluoksnio teritoriją.

Kol nenustatyta Panevėžio miesto saugomo kultūrinio sluoksnio teritorija, Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijoje ir apsaugos zonos teritorijoje **P1** (Senojo Panevėžio teritorija) prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

3.3.3. Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijai ir nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių teritorijoms nustatomi režimai bei apribojimai:

Autentiškos paskirties režimas - nustatomas tiems kultūros paveldo objektams, kurių naudojimas pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu būdu užtikrintų jų priežiūrą ir geriau nei kitoks naudojimas atskleistų saugomo objekto vertingąsias savybes. Šių objektų tvarkybos darbuose turi dominuoti konservavimo ir restauravimo darbų pobūdis.

Tausojamojo naudojimo režimas - nustatomas tiems kultūros paveldo objektams ir teritorijoms, kuriems išsaugoti tikslinga parinkti tokį naudojimo būdą ir pritaikymą, kad mažiausiai būtų sužalotos objekto vertingosios savybės, o valdytojas būtų suinteresuotas jį prižiūrėti.

Specialiuoju planu nustatomi paveldotvarkos apribojimai:

- Statiniams ir jų kompleksams – nekilnojamosioms kultūros vertybėms;
- Statiniams, turintiems vertingųjų savybių požymių;
- Kitiems statiniams;
- Teritorijos tvarkymui (želdiniams, reljefui, kelių/takų sistemai, vandens telkiniams, krantinėms, vandens telkiniams, nesudėtingiems statiniams);
- Žemės darbams.

Nustatomi apribojimai:

- Statinių aukščiui;
- Užstatymo tankiui;
- Užstatymo intensyvumui;
- Teritorijos tvarkymui;
- Žemės darbų pobūdžiui.

3.3. lentelė. Teritorijų paveldosaugos ir tvarkymo priemonių reglamentų reikšmės

Saugojimo režimas	1	2	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	3	4	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a	b	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenių sistemos tvarkymui	c	d	Reikalavimai žemės darbams
Kiti reikalavimai	e		

3.4. lentelė.

RODIKLIS	ŽYMĖJIMAS	RODIKLIO REIŠMĖ
1 - Saugojimo režimai	A	Autentiškos paskirties saugojimo režimas
	T	Tausojamojo naudojimo saugojimo režimas
2 - Leistinas statinių aukštis	E	Esamas
	E*	Nekilnojamos kultūros vertybės aukštis keičiamas tik remiantis tyrimų duomenimis
	X a, Xa+m	Leistinas aukštų skaičius - aukštingumas
	≤X	Maksimalus leistinas pastato aukštis metrais
	PP	Aukštis nustatomas pagal teisės aktų tvarka suderintus projektinius pasiūlymus
3 - Leistinas žemės sklypų užstatymo tankumas	E	Esamas
	E*	Gali būti tikslinamas remiantis tyrimų duomenimis
	≤X%	Maksimalus leistinas užstatymo tankumas
	PP	Tankumas nustatomas pagal teisės aktų tvarka suderintus projektinius pasiūlymus, parengtus pagal galiojančias teritorijų planavimo normas (galiojanti redakc.2016-01-01)
4 - Leistinas žemės sklypų užstatymo intensyvumas	E	Esamas
	E*	Gali būti tikslinamas remiantis tyrimų duomenimis
	PP	Užstatymo intensyvumas reglamentuojamas per kitus parametrus (pastatų aukštingumą, užstatymo tankumą) ir nustatomas pagal teisės aktų tvarka suderintus projektinius pasiūlymus.

RODIKLIS	ŽYMĖJIMAS	RODIKLIO REIKŠMĖ
Reikalavimai kultūros paveldo objektams	a1	Galimi tvarkybos darbai kultūros paveldo objektuose: - taikomieji ir ardomieji tyrimai; - avarijos grėsmės pašalinimas; - remontas; - konservavimas ir restauravimas; - šių darbų planavimas ir projektavimas. Vertybės pritaikymo ir atkūrimo atveju galimi reglamentuoti tvarkomieji statybos darbai. Visi tvarkybos darbai vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių, nustatytų NKP vertinimo tarybos akte. Apdailos medžiagos parenkamos pagal NKPVT akte nustatytas vertingąsias savybes ir tyrimų duomenis.
Reikalavimai vertingųjų savybių požymių turintiems statiniams	a2	Prieš atliekant tvarkomuosius paveldosaugos ir tvarkomuosius statybos darbus galimai vertingųjų savybių požymių turinčiuose statiniuose būtina nustatyti vertingąsias savybes, jų reikšmingumą. Kai NKPVT nutaria objektą įtraukti į Kultūros vertybių registrą jam taikomi punkte a1 nustatyti reikalavimai. Neįtrauktiems į registrą objektams taikomi reikalavimai nepažeisti saugomos vietovės vertingųjų savybių ir jos vizualinio vientisumo.
Reikalavimai kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams	a3	Tvarkomieji statybos darbai vykdomi nepažeidžiant saugomos vietovės vertingųjų savybių. Reikalavimai pastatų architektūrai ir apdailos medžiagoms: - privalomi šlaitiniai stogai, architektūrinė išraiška nekontrastuojanti su aplinka; - naudojamos tradicinės fasadų apdailos medžiagos ir spalvos.
b - Reikalavimai kitiems pastatams	b1	Leidžiami tvarkomieji statybos darbai: - nauja statyba neleistina; - avarijos grėsmės pašalinimo darbai, remontas; - menkaverčių bei neigiamą įtaką vertybei darančių statinių ir/ar jų dalių griovimas.
	b2	Leidžiami tvarkomieji statybos darbai: - nauja statyba neleistina; - avarijos grėsmės pašalinimo darbai, remontas; - menkaverčių bei neigiamą įtaką vertybei darančių statinių ir/ar jų dalių griovimas; - visos priežiūros, naudojimo ir tvarkymo sąlygos nustatytos NKV – įvykio, laidojimo ir mitologinės vietos tipiniame apsaugos reglamente (LR Vyriausybės 2002-01-31 nutarimas Nr.152).
	b3	Leidžiami tvarkomieji statybos darbai: - avarijos grėsmės pašalinimo darbai, remontas; - menkaverčių bei neigiamą įtaką vertybei darančių statinių ir/ar jų dalių griovimas; Reikalavimai naujai statybai: - leidžiama nauja statyba neišlikusių istorinių pastatų vietoje, atliekant tyrimais pagrįstus paveldosaugos, statybos ar kraštotvarkos darbus, pastatai pritaikomi pagal poreikius;

RODIKLIS	ŽYMĖJIMAS	RODIKLIO REIKŠMĖ
		- nauja statyba leistina teisės aktų nustatyta tvarka suderinus projektinius pasiūlymus. Reikalavimai pastatų architektūrai ir apdailos medžiagoms: - privalomi šlaitiniai stogai, architektūrinė išraiška nekontrastuojanti su aplinka; - naudojamos tradicinės fasadų apdailos medžiagos ir spalvos.
c - Reikalavimai teritorijos tvarkymui (želdiniams, reljefui, kelių/takų sistemai, vandens telkiniams, nesudėtingiems statiniams)	c1	Reikalavimai teritorijos tvarkymui: - prieš teritorijoje esančių medžių kirtimą atlikti jų įvertinimą bei suderinti su už kirtimą atsakingomis institucijomis. Nauji medžiai sodinami pagal suderintus, tyrimais pagrįstus projektus, galimas mažaūgių želdinių (gėlynų, krūmų) sodinimas; - maksimaliai saugomas esamas reljefas; - takų tiesimas ir rekonstrukcija leidžiama teisės aktų nustatyta tvarka suderinus projektinius pasiūlymus; - teritorijos įrangos elementai (t. t. mažoji architektūra, inžineriniai statiniai-apšvietimo tinklai, atramos, tvoros) įrengiami pagal funkcinę būtinybę, jų estetika ir formos derinami prie aplinkos stilistinės visumos, neužgožiantys, paryškinantys objekto vertingumą ir savitumą, kur galima pagrindžiant tyrimais ir istoriniais analogais; - tvarkymo darbai negali pažeisti nustatytų teritorijos vertingųjų savybių.
	c2	Reikalavimai teritorijos tvarkymui: - kapinių teritorija tvarkoma pagal Panevėžio miesto kapinių tvarkymo taisyklės (redakcija patvirtinta Panevėžio m. savivaldybės tarybos 2017 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. 1-363); - tvarkymo darbai negali sumenkinti ir užgožti Nekilnojamųjų kultūros vertybių bei nustatytų teritorijos vertingųjų savybių; - prieš teritorijoje esančių medžių kirtimą atlikti jų įvertinimą bei suderinti su už kirtimą atsakingomis institucijomis. Nauji medžiai sodinami pagal suderintus, tyrimais pagrįstus projektus, galimas mažaūgių želdinių (gėlynų, krūmų) sodinimas; - teritorijos įrangos elementai (t. t. mažoji architektūra, inžineriniai statiniai-apšvietimo tinklai, atramos, tvoros) įrengiami pagal funkcinę būtinybę, jų estetika ir formos derinami prie aplinkos stilistinės visumos, neužgožiantys, paryškinantys objekto vertingumą ir savitumą, kur galima pagrindžiant tyrimais ir istoriniais analogais.
d - Reikalavimai žemės darbams	d1	Reikalavimai žemės darbams: - prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini archeologiniai tyrimai.
	d2	Reikalavimai žemės darbams: - kol nenustatyta Panevėžio miesto saugomo kultūrinio sluoksnio teritorija, prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini žvalgybiniai archeologiniai tyrimai.
	d3	Reikalavimai žemės darbams:

RODIKLIS	ŽYMĖJIMAS	RODIKLIO REIKŠMĖ
		- kapinių teritorija tvarkoma pagal Panevėžio miesto kapinių tvarkymo taisykles (redakcija patvirtinta Panevėžio m. savivaldybės tarybos 2017 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. 1-363); - prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini archeologiniai tyrimai.
	d4	Reikalavimai žemės darbams: - vadovautis LR AM įsakymu „Dėl paviršinio vandens telkinių apsaugos juostų nustatymo taisyklių patvirtinimo“; - kol nenustatyta Panevėžio miesto saugomo kultūrinio sluoksnio teritorija, prieš vykdant žemės judinimo darbus būtini žvalgybiniai archeologiniai tyrimai.

PASTABA. Rodikliui E – esamas (užstatymo tankumui ir intensyvumui), leistinas 10 % nukrypimas nuo šių parametų, pagrįstas funkcine ar kt. būtinybe.

3.3.4. Zonavimas pagal nustatytus režimus bei tvarkybos ir tvarkomųjų darbų reglamentus

Panevėžio miesto istorinės dalies teritorija

Autentiškos paskirties režimas nustatytas:

A1 - Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios komplekso (u. k. 34604) bei Panevėžio Sukilėlių aikštės šalia M. Tiškevičiaus g. (u. k. 10465) teritorijai;

A2 - Panevėžio senųjų kapinių, vad. Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos kapinėmis, komplekso (u. k. 11409) ir jų apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio teritorijai;

A3 - Panevėžio senųjų kapinių (u. k. 21138) šalia Venslaviškio g. teritorijai;

A4 - Švč. Trejybės bažnyčios (u. k. 4707) teritorijai.

Tausojamojo naudojimo režimas nustatytas:

T1 - Senojo Panevėžio teritorijai. Buvusioje Senojo Panevėžio teritorijoje prie Venslaviškio g. išlikę reliktinio valakinio Senojo Panevėžio užstatymo fragmentai;

T2 (T2.1, T2.2, T2.3, T.2.4, T.2.5, T2.6) - Naujojo Panevėžio teritorijai. Dominuojantis Naujojo Panevėžio perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mūriniais, mediniais 1 – 3 a. su pastogėmis, mansardomis namais;

T3 - Nikolajevo ir buvusių priemiesčių teritorijai. Jose vyrauja sodybinis - perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais, mūriniais 1 - 2 a. su pastogėmis, mansardomis namais;

T4 - Vilų teritorijoms;

T5 - Laisvo planavimo teritorijoms;

T6 - Skaistakalnio parko ir poeto, visuomenės veikėjo Juozo Čerkeso -Besparnio sodybos teritorijoms;

T7 - Nevėžio upės slėnio želdynams istorinėje miesto dalyje.

Panevėžio miesto istorinės dalies vizualinės apsaugos pozonio teritorija

V - Vizualinės apsaugos pozonio teritorijoje esančios kultūros vertybių teritorijos;

P1 - Buvusioje Senojo Panevėžio teritorijoje šiaurinės Venslaviškio g. pusės užstatymo teritorija;

P2 - Buvusi priemiesčių teritorija, esanti vertybės teritorijos gretimybėje;

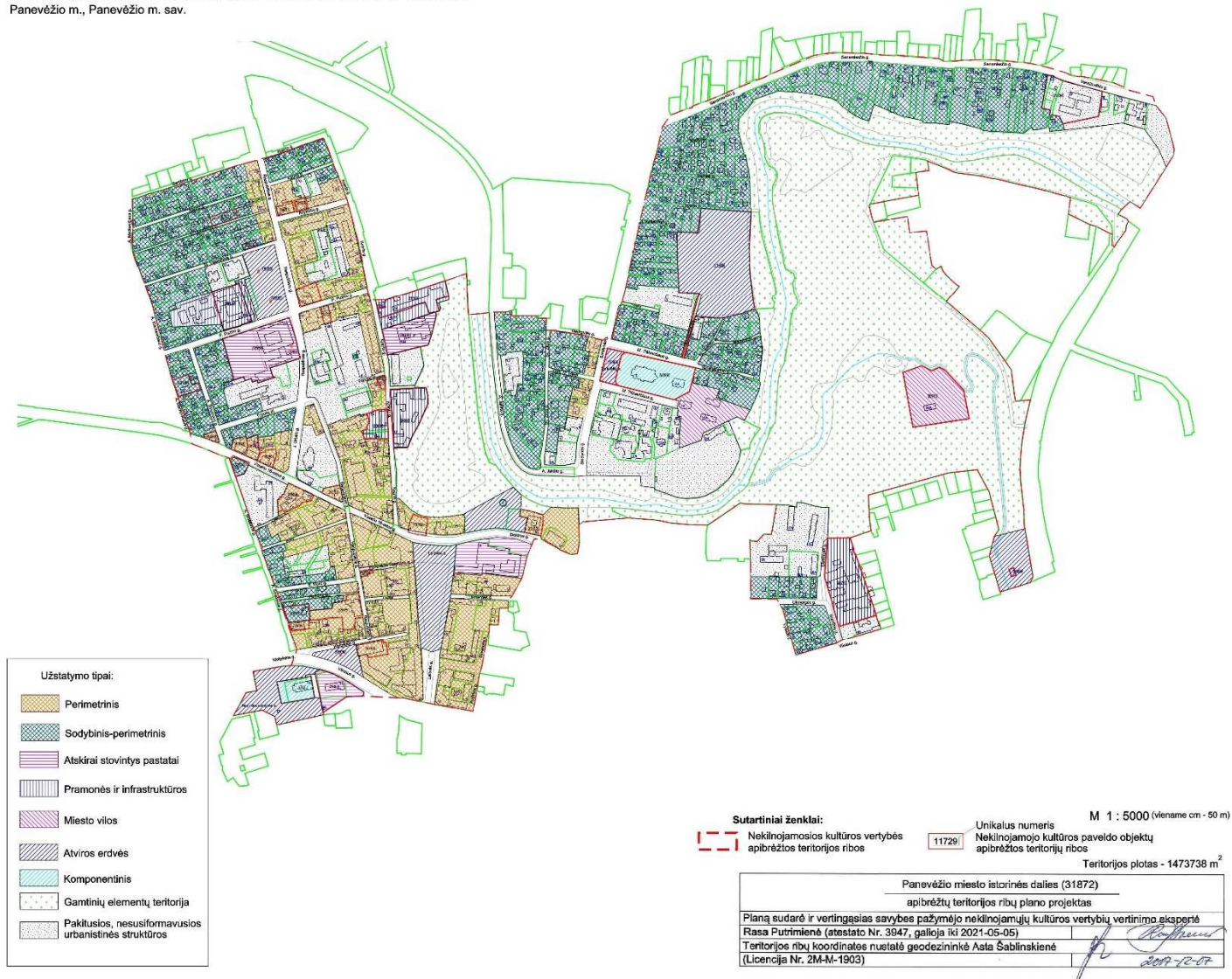
P3 (P3.1, P3.2) - Pokarinio užstatymo kvartalai;

P4 - Miesto centro greta Senamiesčio užstatymo kvartalai;

P5 - Nevėžio upės slėnio želdynai už istorinės miesto dalies.

PANEVĖŽIO MIESTO ISTORINĖ DALIS (31872)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS, 25 LAPAS. UŽSTATYMO TIPŲ SCHEMA
 Panevėžio m., Panevėžio m. sav.

pav. 3.3. Užstatymo tipų schema

3.3.5. Teritorijų paveldosaugos ir tvarkymo priemonių reglamentai

A1 - Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios komplekso (u. k. 34604) bei Sukilėlių a. šalia M. Tiškevičiaus g. (u. k. 10465) teritorija.

Teritorijos plotas - 12832 m², t. y. 1,2832 ha.

Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios komplekso ir Sukilėlių aikštės statusas – registriniai objektai.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios kompleksą sudaro: Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia (u. k. 4706), Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso šventoriaus tvora su vartais (u. k. 34605), Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso paminklinė skulptūra "Šv. Aloyzas Gonzaga" (u. k. 34606), Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso Pavlovičių antkapinis paminklas (u. k. 34607), Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso antkapinis paminklas (u. k. 34608), Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios statinių komplekso antkapis (u. k. 34609).

Vertingųjų savybių pobūdis - Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).

Teritorijai nustatomi tokie apsaugos ir tvarkymo reglamentai, kad būtų maksimaliai išsaugotas komplekso autentiškumas, NKPVT akte nustatytos komplekso ir jo sudėtinių dalių vertingosios savybės: plano struktūra, tūrinė erdvinė kompozicija, kurią formuoja bažnyčia, šventoriaus tvora su vartais bei šventoriuje esantys antkapiniai paminklai, lygus reljefas, kapai, šventoriaus apželdinimo perimetru lapuočiais medžiais pobūdis.

Panevėžio Sukilėlių aikštės šalia M. Tiškevičiaus g. (u. k. 10465) vertingųjų savybių pobūdis – Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus), Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).

Apsaugos ir tvarkymo reglamentai turi užtikrinti vertingųjų savybių išsaugojimą – lygų aikštės reljefą ir galimai ten esančius sukilėlių palaikus.

3.5. lentelė. Teritorijos A1 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	A	E	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E	E	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	b1	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1	Reikalavimai žemės darbams

A2 - Panevėžio senųjų kapinių, vad. Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos kapinėmis, komplekso (u. k. 11409) ir jų apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio teritorija.

Teritorijos plotas – 28499 m², t. y. 2,8499 ha. Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio plotas – 7025 m².

Komplekso statusas - valstybės saugomas objektas.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai:

Panevėžio senosios kapinės, vad. Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos kapinėmis įsteigtos XIX a. I p., praplėstos XIX a. I p. Kompleksą sudaro Apvaizdos tako šiaurės ir pietų vartai bei 33 antkapiniai paminklai.

Vertingųjų savybių pobūdis - Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).

Vertingosios savybės – lygus reljefas, R pusėje status šlaitas į Nevėžio upės pusę.

Kapinės saugotinos kaip memorialinis objektas, materialus Panevėžio miesto istorijos liudininkas, laidojimo kultūros, memorialinės architektūros ir dailės raidos pavyzdys. Apsaugos ir tvarkymo reglamentai turi užtikrinti komplekso sudėtinių dalių ir vertingųjų savybių išsaugojimą – teritorijos reljefą, palaidotus istorinių asmenybių palaikus.

3.6. lentelė. Teritorijos A2 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	A	E	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E	E	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	b2	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c2	d3	Reikalavimai žemės darbams

PASTABA. Kapinėse galimas kolumbariumo įrengimas (3 aukštų, ≤1,75 m aukščio).

A3 - Panevėžio senųjų kapinių (u. k. 21138) šalia Venslaviškio g. teritorija

Teritorijos plotas – 8237 m², t. y. 0,8237 ha.

Objekto statusas - valstybės saugomas.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Šioje teritorijoje pradėjo kurtis Panevėžio miestas, jos reikšmė istoriniu paveldosauginiu aspektu yra išskirtinė, ypatingai svarbi. 1507 m. čia pastatyta Senojo Panevėžio bažnyčia ir klebonija, šalia įrengtos kapinės. Pirmoji bažnyčia sudegė, jos vietoje atstatyta bažnyčia sunyko apie 1780 m. XX a. pradžioje kapinės buvo apleistos, pokario laikotarpiu visi senųjų kapinių antkapiniai paminklai sunaikinti. Šiuo metu dėl teritorijos funkcinės paskirties ir naujų pastatų nelikę istorinės vietos praeities ženklų.

Vertingųjų savybių pobūdis - Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).

Vertingosios savybės – reljefas, Panevėžio gyventojų palaikai.

Teritorija saugotina kaip Panevėžio miesto įsikūrimo ženklas. Apsaugos ir tvarkymo reglamentai turi užtikrinti jos vertingųjų savybių išsaugojimą – teritorijos reljefą, XVI – XX a. a. panevėžiečių palaikus.

Būtina funkcinėmis, architektūrinėmis, urbanistinėmis, informacinėmis priemonėmis atskleisti šios vietos istorinę praeitį. Šiame projekte, kaip ir galiojančiame Panevėžio miesto bendrajame plane bei keičiamame Specialiajame plane, yra siūloma šioje vietoje atlikti visus galimus archeologinius bei istorinius tyrimus, keisti teritorijos paskirtį, tvarkyti ją kaip išskirtinės kultūrinės reikšmės istorinę Panevėžio miesto vietą.

3.7. lentelė. Teritorijos A3 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	A	E	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	-	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1	Reikalavimai žemės darbams

A4 –Švč. Trejybės bažnyčios (u. k. 4707) teritorija

Teritorijos plotas – 3128 m², t. y. 0,3128 ha.

Objekto statusas - valstybės saugomas.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Šioje teritorijoje vietoj sudegusios medinės bažnyčios 1803 m. vienuolių pijorų rūpesčiu pastatyta mūrinė bažnyčia. 1927 m. bažnyčia perduota vienuoliams marijonams.

Istorinės ikonografinės medžiagos apie šią teritoriją rengiant specialųjį planą neturėta. Tikslinga prieš tvarkant teritoriją ir jos apsaugos zoną atlikti istorinius archeologinius tyrimus, patikslinti objekto vertingąsias savybes. Teritoriją tvarkyti nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

3.8. lentelė. Teritorijos A4 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	A	E	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E E*	E E*	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	-	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1	Reikalavimai žemės darbams

T1 – Senojo Panevėžio teritorija

Teritorija yra į pietus nuo Senamiesčio g. ir Venslaviškio g. iki Nevėžio upės slėnio želdynų juosto (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas - 72590 m², t. y. 7,2590 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Tai Senojo Panevėžio teritorija, kurioje XIV a. pradėjo kurtis Panevėžio miestas. Pietinėje Senamiesčio g. pusėje fragmentiškai išlikusi po valakų reformos suformuota ilgų rėžinių sklypų sistema bei užstatymo principai, kai vienaaukščiai su pastogėmis mediniai namai stovėjo galais į gatvę. Labai svarbu, kad ateities kartoms išliktų ir būtų vizualiai suvokiami miesto gimimą liudijantys materialūs relikvai, užtikrintas architektūrinių urbanistinių principų tęstinumas.

Tikslinga šioje teritorijoje maksimaliai išsaugoti autentiškas sklypų ribas, posesijas, autentiškus pastatus, užstatymo tipą (morfotipą), būdingus pastatų architektūros bruožus, vyraujančią tradicinę apdailos medžiagą - medį.

3.9. lentelė. Teritorijos T1 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	E+PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1 a2 a3	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

a1 - taikoma kultūros paveldo objektams;

a2 – taikoma vertingųjų savybių požymių turintiems statiniams;

a3 – taikoma kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams;

E+PP – aukštis gali būti tikslinamas projektiniuose pasiūlymuose, įvertinus visą gatvės išklotinę ir saugomą užstatymo morfotipą.

PASTABA. Antrojo pastato sklype (ūkinio – pagalbinio) tūris turi būti $\leq 1/2$ gyvenamo namo tūrio.

T2 (T2.1, T2.2, T2.3, T2.4, T2.5, T2.6) – Naujojo Panevėžio teritorija

Teritorija yra į rytus ir į pietus nuo Senvagės parko: kvartalai tarp Respublikos ir Kauno gatvių, kvartalai apie Nepriklausomybės aikštę.

Teritorijos plotas – 491733 m², t. y. 49,1733 ha.

Detalizuojant koncepciją pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte parengtą užstatymo tipų schemą⁵ teritorijoje **T2**, kuri įvardinta kaip dominuojančio perimetrinio užstatymo teritorija, išskirtos skirtingų reglamentų teritorijos, kuriose užstatymo tipas skiriasi nuo dominuojančio:

T2.1 – Perimetrinio užstatymo teritorijos;

T2.2 – Sodybinio-perimetrinio užstatymo teritorijos;

T2.3 – Atskirai stovinčių pastatų teritorijos;

T2.4 – Pramonės ir infrastruktūros teritorijos;

T2.5 – Laisvo planavimo užstatymo teritorijos;

T2.6 – Atvirų erdvių teritorijos.

T2.1 – Perimetrinio užstatymo teritorija

Teritorija yra į rytus ir į pietus nuo Senvagės parko: kvartalai apie Nepriklausomybės aikštę ir kvartalai į rytus nuo Kranto gatvės, Smėlynės g. vakarinėje pusėje (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 171504 m², t. y. 17,1504 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Teritorija nustatyta pagal joje dominuojantį Naujojo Panevėžio XIX a. pab. – XX a. I p. perimetrinio užstatymo tipą (morfortipą). Perimetrinis užstatymas prie gatvių - blokuotas išsistinis ar su tarpais įvažiavimams į kiemus. Pastatai stovi ant istorinių ar naujai suformuotų gatvių (raudonųjų) linijų. Sklypuose užstatymas įvairuoja nuo pilno uždaro perimetrinio visų kraštinių užstatymo iki atviro su viena, dviem ar trim užstatytais sklypo kraštinėmis. Vyrauja XIX a. pab. – XX a. I p. 2-3 a. mūriniai pastatai dvišlaičiais stogais, dengtais lygios skardos, sujungtos lankstu, danga, fasadų apdailos medžiaga – tinkas ir raudonų plytų mūras.

Perimetrinis užstatymo tipas dominuoja Panevėžio miesto istorinėje dalyje, tapo jos vizitine kortele. Yra išlikę gana autentiškų, nežymiai pakitusių šio užstatymo tipo fragmentų. Pokario metais miestui augant eilė namų paaukštinti pristatant aukštą, senų pastatų ar karo žaizdų vietose atsirado naujas šiuolaikinis užstatymas, dažnai laisvo išplanavimo tipo.

Saugant ir stiprinant susiformavusį šios miesto dalies istorinį įvaizdį tikslinga maksimaliai išsaugoti užstatymo tipą (morfortipą), autentiškas sklypų ribas, autentiškus istorinius pastatus. būdingus pastatų architektūros bruožus, vyraujančias tradicines apdailos medžiagas. Rekonstrukcijai bei naujai statybai keltini kontekstualumo (darnaus santykio su aplinkiniu užstatymu), tradicijų tęstinumo reikalavimai.

3.10. lentelė. Teritorijos T2.1 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	≤4+m/≤17+PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1 a2 a3	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenių sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

a1 - taikoma kultūros paveldo objektams;

⁵ <http://kvr.kpd.lt>

a2 – taikoma vertingųjų savybių požymių turintiems statiniams;

a3 – taikoma kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams;

PP – rekonstruojamiems ir naujai statomiems visuomeninės paskirties pastatams, rengiant projektinius pasiūlymus, rekomenduojami architektūriniai konkursai.

PASTABA. Nustatytų aukštingumo parametrų ketimas galimas tik parengus nemažesnių, kaip kvartalo, teritorijų projektinius pasiūlymus ir patikslinus NKPVV akte nustatytas vertingąsias savybes. Neužstatytiems sklypams ir sklypams su nesuformuotu užstatymu projektiniuose pasiūlymuose nustatant aukštingumą gali būti taikomos išimtys, pagrįstos išsklotinių, urbanistinio konteksto ir panoramų tyrimais.

T2.2 – Sodybinio-perimetrinio užstatymo teritorija

Teritorija yra rytinėje Naujojo Panevėžio dalyje, ribojama Kranto g., Berčiūnų g., A. Mackevičiaus g. ir A. Smetonos g. (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 107817 m², t. y. 10,7817 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Tai nuo centro besidriekiančių buvusių Panevėžio priemiesčių teritorija, užstatyta mažaukščiais sodybiniais namais, kurioje prieškarinis užstatymas persimaišęs su dabartiniu. Sklypai prie skirtingų gatvių skiriasi: tarp A. Smetonos g. ir A. Mackevičiaus g. dar išlikę siauri ilgi sklypai, tarp M. Valančiaus g. ir Berčiūnų g. sklypai beveik kvadratiniai, prie Kranto g. sklypai ir užstatymas labai susmulkėjęs.

Sodybiniam - perimetriniam užstatymui būdingas gyvenamųjų namų išdėstymas pagal gatvės liniją su ūkiniais pastatais sklypo gilumoje. Vyrauja XIX a. pab. – XX a. I p. 1 a. mūriniai, medinės konstrukcijos namai su pastogėmis, mansardomis, dvišlaičiais stogais. Namams būdinga mezoninai, fasadų apkalimas medinėmis lentomis. Šioje teritorijoje saugomas užstatymo morfotipas (sklypo užstatymo principai, t.y. pastatų išdėstymas, tankumas, pastatų aukštingumas, pastatų tipologija, t.y. gyvenamų ir ūkinių pastatų dydžių santykis, autentiškos sklypų ribos). Vertingųjų savybių požymių turintys pastatai turi būti iširti ir nustatyta jų kultūrinė vertė.

3.11. lentelė. Teritorijos T2.2 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	≤2+m/≤10+ PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1 a2 a3	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

a1 - taikoma kultūros paveldo objektams;

a2 – taikoma vertingųjų savybių požymių turintiems statiniams;

a3 – taikoma kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams;

≤10 – dėl pastato stogo proporcijų galimas aukščio padidinimas iki 1 m, kai namo gabaritai stambesni.

PASTABOS. Antrojo pastato sklype (ūkinio – pagalbinio) tūris turi būti ≤1/2 gyvenamo namo tūrio.

PP – rekonstruojamiems ir naujai statomiems visuomeninės paskirties pastatams, rengiant projektinius pasiūlymus, rekomenduojami architektūriniai konkursai.

Nustatytų aukštingumo parametrų ketimas galimas tik parengus nemažesnių, kaip kvartalo, teritorijų projektinius pasiūlymus ir patikslinus NKPVV akte nustatytas vertingąsias savybes. Neužstatytiems sklypams ir sklypams su nesuformuotu užstatymu projektiniuose pasiūlymuose nustatant aukštingumą gali būti taikomos išimtys, pagrįstos išsklotinių, urbanistinio konteksto ir panoramų tyrimais.

T2.3 – Atskirai stovinčių pastatų teritorijos

Į teritoriją T2 yra įsiterpę keturi atskirai stovinčių pastatų sklypai T2.3, kurių užstatymo tipas skiriasi nuo perimetrinio (žiūr. grafines dalis).

Teritorijos plotas – 34092 m², t. y. 3,4092 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Atskirai stovinčių pastatų užstatymo tipai būdinga XX a. I p. 2-3 aukštų visuomeninės, sakralinės paskirties pastatai, atitraukti nuo gatvės užstatymo linijos, dominuojantys sklype. Pastatai iš bendro miesto užstatymo išsiskiria kaip tūriniai erdviniai akcentai. Trys iš jų yra registruotos kultūros vertybės. Kultūros vertybės ir jų teritorijos saugomos ir tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Kultūros vertybių registre nustatytą vertingųjų savybių išsaugojimą.

Šiuolaikinio teatro pastatui (Laisvės a.) ir jo teritorijos tvarkymui turi būti taikomi individualūs kriterijai, patikrinti architektūriniais konkursais.

3.12. lentelė. Teritorijos T2.3 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	E, PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1 d2	Reikalavimai žemės darbams

E – taikoma kultūros vertybėms,

PP – taikoma teatro pastatui;

d1 – taikoma kultūros vertybių teritorijoms;

d2 – taikoma teatro pastato prie Laisvės a. teritorijai.

PASTABA. Statybos darbai galimi tik pagal aprobuotus, atrinktus architektūrinių konkursų būdu projektus, viešai aptartus su visuomene.

Maksimalus leistinas rekonstruojamų ir naujų pastatų aukštis nustatomas urbanistiniais tyrimais, įvertinus strateginę Panevėžio miesto vystymo, tūrinės erdvinės kompozicijos viziją.

T2.4 – Pramonės ir infrastruktūros teritorijos

T2 teritorijoje yra trys pramonės objektų teritorijos: dvi šalia Senvagės parko, viena prie P. Puzino g. (žiūr. grafines dalis).

Teritorijos plotas – 42109 m², t. y. 4,2109 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Pramonės ir infrastruktūros objektai įtraukti į Kultūros vertybių registrą (Konservų fabrikas (u. k. 20896), Muilo fabrikas (u. k. 32770), Malūnas (u. k. 21182), Kalėjimas (u. k. 36135). Pramonės ir infrastruktūros užstatymui būdingi XIX a. – XX a. sandūros skirtingų sudėtinių tūrių kompleksai, fasado apdailos medžiaga – tinkas ir raudonų plytų mūras. Teritorijoje prie P. Puzino g. greta istorinių pastatų yra ir šiuolaikinis pramoninis užstatymas.

Kultūros vertybės ir jų teritorijos saugomos ir tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Kultūros vertybių registre nustatytą vertingųjų savybių išsaugojimą.

Atsiradusiam šiuolaikiniam pramoniniam užstatymui rekomenduojama funkcijos ir užstatymo konversija, gal net iškeliant iš miesto centro.

3.13. lentelė. Teritorijos T2.4 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	E+PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E	E	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1	Reikalavimai žemės darbams

E – taikoma kultūros vertybėms

PP – taikoma kitiems pastatams teritorijoje, leistinas statinių aukštis nustatomas pagal PP ir Bendrojo plano reikalavimus. Rekonstruojamiems ir naujai statomiems visuomeninės paskirties pastatams, rengiant projektinius pasiūlymus, rekomenduojami architektūriniai konkursai.

T2.5 – Laisvo planavimo teritorijos

Apie Respublikos g., pačiame teritorijos **T2** centre pokario metais senojo užstatymo vietoje atsirado laisvo planavimo principu užstatytos teritorijos (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 91708 m², t. y. 9,1708 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Pokario metais, kol Panevėžio miesto istorinis centras nebuvo įtrauktas į Kultūros vertybių registrą, Panevėžio miesto istorinėje dalyje seno užstatymo vietoje atsirado keli šiuolaikinio užstatymo kvartalai. Laisvas jų išplanavimas, pastatų tūriai gana ženkliai suardė istorinio užstatymo visumą. Paveldosauginiu (istorinės dalies architektūrinio urbanistinio vientisumo, jos vertingųjų savybių išlikimo) požiūriu tikslinga šiuos kvartalus laikyti devastuotomis teritorijomis. Papildant bei rekonstruojant esamus pastatus siektina priartėti prie istorinio perimetrinio užstatymo tipo.

3.14. lentelė. Teritorijos T2.5 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	E+PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1 a2 a3	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

PP - leistinas statinių aukštis nustatomas pagal PP ir Bendrojo plano reikalavimus. Aukštingumo reikalavimai netaikomi kulto pastatams bei pastatams ir statiniams su specifine technologija (įvertinus poveikį panoramoms).

Rekonstruojamiems ir naujai statomiems visuomeninės paskirties pastatams, rengiant projektinius pasiūlymus, rekomenduojami architektūriniai konkursai.

T2.6 – Atvirų erdvių teritorijos

Teritorijoje T2 yra kelios miesto aikščių bei skverų teritorijos (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 44504 m², t. y. 4,4504 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Atvirų erdvių teritorijos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte įteisintos kaip vietovės – Panevėžio istorinio centro vertingoji savybė. Jos turi išlikti atviromis erdvėmis, likti svarbiais miesto istorinio centro erdvinės kompozicijos elementais.

T3 - Nikolajevio miestelio ir buvusių priemiesčių teritorijos

Tai Nevėžio kilpoje esanti teritorija apie Smėlynės g., kvartalai iš šiaurės rytų pusės ribojami Kranto g., Berčiūnų g., A. Mackevičiaus g., A. Smetonos g., kvartalas tarp Vytauto g., Ukmergės g., Staniūnų g. ir Vilniaus g. (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 107984 m², t. y. 10,7984 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Teritorija apima trečio Panevėžio miesto kūrimosi urbanistinio židinio - Nikolajevio (Smiltynės) miestelio teritoriją ir istorinio priemiesčio kvartalą netoli Skaistakalnio parko. Nikolajevui pradžia davė Nevėžio kilpos pušyne pastatyta bažnyčia. Prie jos suplanuotas stačiakampio plano miestelis. Į stačiakampę aikštę iš trijų pusių rėmėsi statmenai į ją siauri sklypai. Užstatymas prie aikštės – sodybinis perimetrinis su tarpais. Visoje T3 teritorijoje sodybinis perimetrinis užstatymo tipas (morfotipas), daugelyje vietų su šiuolaikinio užstatymo fragmentais ar atskirais pastatais.

Užstatymo morfotipas, autentiški užstatymo fragmentai ir atskiri autentiški pastatai turi būti išsaugoti.

3.15. lentelė. Teritorijos T3 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	≤2+m/≤10	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	PP	PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1 a2 a3	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

a1 - taikoma kultūros paveldo objektams (šiuo metu nėra registruotų);

a2 – taikoma vertingųjų savybių požymių turintiems statiniams;

a3 – taikoma kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statiniams;

≤10 – dėl pastato proporcijų galimas aukščio padidinimas iki 1 m, kai namo stambesni gabaritai.

PASTABA. Antrojo pastato sklype (ūkinio – pagalbino) tūris turi būti ≤1/2 gyvenamo namo tūrio.

T4 – Vilų teritorijos

NKPV tarybos akte nustatyto vilų užstatymo tipo teritorijos yra dvi: Skaistakalnio parke Juozo Čerkeso-Besparnio sodyba (u. k. 20913) ir rytinėje pusėje prie Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios teritorijos prisišliejęs sklypas.

Teritorijos plotas – 22534 m², t. y. 2,2534 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Miesto vilos užstatymui būdinga didelių atskirai stovinčių sodybų sklypai su laisvai išdėstytais gyvenamaisiais ir ūkiniais pastatais. Tvarkant vilų teritorijas svarbu išsaugoti šio užstatymo morfotipo bruožus. Juozo Čerkeso - Besparnio sodyba (u. k. 20913) yra saugoma kultūros vertybė, jos tvarkybai jau paruoštas aprobuotas projektas.

3.16. lentelė. Teritorijos T4 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T*	E+PP E*	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E E* PP	E E* PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	a1	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d1 d2	Reikalavimai žemės darbams

E +PP – taikoma kitų pastatų teritorijai;

E* - taikoma kultūros vertybės teritorijai;

d1 - taikoma kultūros vertybės teritorijai.

T5 –Laisvo planavimo užstatymo teritorijos

Teritorija glaudžiasi prie Skaistakalnio parko teritorijos, greta Ukmergės g. ir Staniūnų g.

Teritorijos plotas – 49846 m², t. y. 4,9846 m².

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Pokario metais, kol Panevėžio miesto istorinis centras nebuvo įtrauktas į Kultūros vertybių registrą, Panevėžio miesto istoriniame centre į pietus nuo Nevėžio kilpos seno užstatymo vietoje atsirado šiuolaikinio laisvo planavimo užstatymo kvartalai. Paveldosauginiu (istorinės dalies architektūrinio urbanistinio vientisumo, jos vertingųjų savybių išlikimo) požiūriu tikslinga šiuos kvartalus laikyti devastuotomis teritorijomis, todėl jos nebuvo įtrauktos į saugomos vietovės, Panevėžio istorinės dalies teritoriją. Į vertybės teritoriją pateko tik vienas kvartalas, kurį pietinėje pusėje uždaro saugomo sodybinio užstatymo teritorija.

Dėl parko ir sodybinio užstatymo apsupties tvarkant šią teritoriją neturėtų būti didinami jos užstatymo parametrai (tiek aukščio, tiek užstatymo tankumo bei intensyvumo).

3.17. lentelė. Teritorijos T5 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	E+PP	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	E, PP	E, PP	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	-	b3	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

PASTABA. Aukštingumo reikalavimai netaikomi kulto pastatams bei pastatams ir statiniams su specifine technologija (įvertinus poveikį panoramoms).

T6 - Skaistakalnio parko ir poeto, visuomenės veikėjo Juozo Čerkeso -Besparnio sodybos teritorija

Skaistakalnio parko teritorija, kurioje yra poeto, visuomenės veikėjo Juozo Čerkeso - Besparnio sodyba (u. k. 20913) išsidėsčiusi į rytus nuo Nevėžio kilpos (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 305813 m², t. y. 30,5813 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Kuriantis Panevėžio miestui, Skaistakalnio parko teritorija buvo neapgyventa miškais apaugusi teritorija, jungusi tris besiformuojančio miesto centrus: Senąjį ir Naująjį Panevėžį bei Nikolajevą. 1926 m. poetas Juozas Čerkesas-Besparnis savo dvaro sodyboje pasodino didelį sodą - parką. Kitoje Skaistakalnio parko teritorijoje dominavo dirbamos žemės laukai.

Skaistakalnio parko želdynai yra vertingoji Panevėžio miesto istorinės dalies savybė.

Poeto, visuomenės veikėjo Juozo Čerkeso - Besparnio sodybos vertingoji savybė yra buvusio parko želdinių liekanos.

Sodybos parko želdiniai turėtų būti maksimaliai atkurti, Skaistakalnio parkas gali būti naujai formuojamas.

3.18. lentelė. Teritorijos T6 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	-	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	-	-	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	-	b1	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d2	Reikalavimai žemės darbams

PASTABA. Šiai teritorijai parengti galiojantys tvarkybos ir tvarkomųjų darbų projektai.

T7 – Nevėžio upės slėnio želdiniai istorinėje miesto dalyje

Tai teritorija apimanti vertybės teritorijoje esančias Nevėžio upės pakrantes, jos apsauginę zoną ir Senvagės parką (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 230057 m², t. y. 23,0057 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Nuo miesto kūrimosi pradžios Nevėžio upė su jos pakrančių želdiniais, kartu su istoriniais keliais ir traktais formavo miesto plano karkasą. Ji jungė tris istorinius Panevėžio centrus – Senąjį Panevėžį, Naująjį Panevėžį ir Nikolajevą į vieną urbanistinę struktūrą, vieną miestą.

Būtent dėl šių priežasčių Panevėžio istorinės dalies vertingosios savybės yra Skaistakalnio parkas ir Nevėžio upės vaga ir senvagė. Šiuo metu parengti ir įgyvendinami šių teritorijų tvarkymo projektai. Tikslinga, kad Nevėžio pakrantėse stengiamasi maksimaliai išlaikyti istorinį natūralios gamtos įvaizdį, o Senvagės parkas su dirbtiniu vandens telkiniu bei Skaistakalnio parkas tvarkomi kaip šiuolaikiniai landšaftiniai parkai.

3.19. lentelė. Teritorijos T7 apsaugos ir tvarkymo reglamentai

Saugojimo režimas	T	-	Leistinas statinių aukštis
Teritorijos užstatymo tankis	-	-	Teritorijos užstatymo intensyvumas
Reikalavimai kultūros paveldo objektams ir statiniams	-	b1	Reikalavimai kitiems statiniams
Reikalavimai teritorijos, želdinių, vandenų sistemos tvarkymui	c1	d4	Reikalavimai žemės darbams

Keliai, gatvės

Istoriniai keliai ir gatvės projekte neįtraukti kaip atskira teritorija, jie saugomi kaip teritorijos vertingoji savybė (žiūr. lentelę 3.1.).

Apsaugos zonos (vizualinės apsaugos pozonio) teritorija

Vizualinės apsaugos pozonis nustatytas tam, kad užtikrintų darnų Panevėžio miesto istorinės dalies užstatymo santykį su artimiausia aplinka, užtikrintų, kad būtų išsaugoti esami vizualiniai ryšiai su vertingiausiomis perspektyvomis, nustatytomis Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte, kad istorinio centro panoramose nebūtų nustelbtos istorinės dominantės – bažnyčių bokštai.

Vizualinės apsaugos pozonio plotas – 201,4231 ha.

Atsižvelgiant į vietą, užstatymo tipą, jo kultūrinę vertę, galimą poveikį saugomos vietovės vertingosioms savybėms vizualinės apsaugos pozonyje numatytos šešios skirtingo tvarkymo režimo teritorijos – **V, P1, P2, P3, P4, P6**.

V – Vizualinės apsaugos pozonyje esančių kultūros vertybių teritorijos

Kadangi Panevėžio istorinis centras nėra vientisas, istorinio užstatymo fragmentai persipynę su šiuolaikiniu, todėl į Kultūros vertybių registrą kaip vietovė įtraukta jo istorinė dalis, kurioje gausiausiai kompaktiškai išlikę kultūros vertybės, autentiškos urbanistinės struktūros. Eilė reikšmingų kultūros vertybių liko už saugomos vietovės ribų, vizualinės apsaugos pozonyje. Jos turi būti saugomos kaip pavieniai objektai ar kompleksai.

Bendras kultūros vertybių teritorijų apsaugos zonoje plotas – 71604 m², t. y. 7,1604 ha.

Kultūros vertybių teritorijų V apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Maldos namų ir kapinių teritorijoms taikytinas autentiškos paskirties režimas, kitoms – tausojamojo naudojimo režimas.

Autentiškos paskirties saugojimo režimas turi būti taikomas šioms maldos namų ir istorinių kapinių teritorijoms: Panevėžio sentikių cerkvė (u. k. 36139), Kristaus karaliaus katedra (u. k. 4705), Panevėžio stačiatikių senųjų kapinių kompleksas (u. k. 4712), Panevėžio žydų senosios kapinės (u. k. 4712). Šiose teritorijose galimas mažosios architektūros elementų ir inžinerinių statinių (elektros apšvietimo, vandentiekio tinklų įrengimas, mažaūgių želdinių (gėlynų ir krūmų sodinimas).

Kultūros vertybių teritorijos tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Kultūros vertybių registre nustatytą jų vertingųjų savybių išsaugojimą. Esamų pastatų ir teritorijos užstatymo parametru keitimas galimas tik pagrindus tyrimais.

PASTABA. Išskirtinio dėmesio turėtų sulaukti Panevėžio teatro pastatas (u. k. 10771), kuriame savo veiklą pradėjo J. Miltinis. Būtina atlikti išsamius istorinius bei architektūrinius šio ypatingai svarbaus miesto kultūros istorijai pastato bei jo teritorijos tyrimus, jį restauruoti ir naudoti visuomenei prieinamoms kultūros reikmėms.

P1 – Buvusio Senojo Panevėžio teritorijoje šiaurinės Venslaviškio g. pusės užstatymo teritorija

Ši teritorija apima vieną sklypų eilę į šiaurę nuo Venslaviškio g. ir Senamiesčio g. (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 84463 m², t. y. 8,4463 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Ši teritorija - buvusio Venslaviškio gatvinio kaimo antroji, šiaurinė pusė. Šioje vietoje XIV a. pradėjo kurtis Panevėžio miestas. Spėjama, kad Senamiesčio ir Venslaviškių g. sankryžoje galėjo būti senoji pagoniška gyvenvietė, gal ir vėlyvojo geležies amžiaus gyvenvietės kultūrinis skuoksnis. Pietinėje Venslaviškio g. ir Senamiesčio g. pusėje geriau, nors ir fragmentiškai, išlikusi po valakų reformos suformuota ilgų rėžinių sklypų sistema bei užstatymo principai, kai vienaaukščiai su pastogėmis mediniai namai stovėjo galais į gatvę. Dėl to teritorija pietinėje šių gatvių pusėje pateko į saugomos vietovės – Panevėžio miesto istorinės dalies teritoriją, o sklypai šiaurinėje gatvės pusėje su ženkliai pakitusiais pastatais – į apsaugos zonos teritoriją. Siekiant, kad ateities kartoms išliktų ir būtų vizualiai suvokiami miesto gimimą liudijantys materialūs relikvai, architektūriniai urbanistiniai užstatymo principai, būtinas, kiek dar įmanoma, šių principų tęstinumas abiejose gatvės pusėse, bendro istorinio gatvės vaizdo išsaugojimas bei išryškėjimas.

Teritorijos P1 apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Tikslinga šioje teritorijoje maksimaliai išsaugoti užstatymo pobūdį (morfotipą), autentiškas sklypų ribas, autentiškus pastatus ar jų tipą (1 aukštas su mansarda, šlaitiniai stogai, būdingos pastatų proporcijos, vyraujanti tradicinė apdailos medžiaga – medis). Kadangi teritorija archeologiškai netyrinėta, prieš vykdant žemės judinimo darbus joje būtini žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

P2 – Buvusi priemiesčių teritorija, esanti saugomos vietovės - Panevėžio miesto istorinės dalies gretimybėje

Buvusių priemiesčių teritorija supa Panevėžio miesto istorinę dalį. Jos išorinės ribos beveik visur sutampa su apsaugos zonos riba (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 835722 m², t. y. 83,5722 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Nuo Panevėžio miesto centrinės dalies pagal pagrindinius kelius toli driekiasi buvusių istorinių priemiesčių teritorijos. Jose vyrauja sodybinis – perimetrinis XIX a. pab. – XX a. I p. užstatymas mediniais bei mūriniais 1 - 2 aukštų su pastogėmis ar mansardomis namais. Pastatai šiose teritorijose įvairūs – nuo išsaugojusių autentišką XIX a. pab. – XX a. I p. architektūrą iki renovacijų ir plėtros išdarytos architektūros pastatų bei šiuolaikinių, naujų pastatų.

Svarbu, kad vizualinės apsaugos zonoje, t. y. artimiausioje Panevėžio miesto centrinės dalies aplinkoje išliktų mažaaukštis sodybinis užstatymas, darniai derantis, nekontrastuojantis su saugomu vietovės užstatymu.

Teritorijos P2 apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Šioje teritorijoje išsaugomas sodybinio – perimetrinio užstatymo tipas 1 - 2 aukštų su pastogėmis ar mansardomis namais.

Galimos išimtyms parengus aprobuotus nemažesnių už kvartalą teritorijų planavimo dokumentus, pagrįstus urbanistiniais tyrimais.

Siekiant išsaugoti Panevėžio miesto istorinį identitetą, šioje teritorijoje turėtų būti ne tik išsaugotos visos registruotos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės, bet pagal atskiras programas ištirti bei nustatyti galimai vertingųjų savybių turintys objektai.

P3 (P3.1, P3.2) – Šiuolaikinio užstatymo teritorijos, esančios Panevėžio miesto istorinės dalies gretimybėje

Didelės šiuolaikinio užstatymo teritorijos iš visų pusių glaudžiasi prie miesto istorinės dalies (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 600938 m², t. y. 60,0938 ha.

Teritorijos apibūdinimas ir tvarkymo principai

Panevėžio miesto istorinė dalis nebuvo įtraukta į 1972 m. LTSR Kultūros ministerijos mokslinės – metodinės kultūros paminklų apsaugos tarybos sudarytą urbanistikos paminklų sąrašą, todėl visą pokario laikotarpį miesto plėtra vyko ignoruojant jo urbanistinį paveldą. Tiek miesto istorinėje dalyje, tiek jos gretimybėje pastatyta visa eilė šiuolaikinių, laisvo planavimo kvartalų bei pastatų, keliose teritorijose atsirado naujas sodybinis užstatymas.

Laisvo planavimo daugiaaukščio užstatymo kvartalai kontrastuoja ir ardo istorinio miesto centro vientisumą, todėl ir neįtraukti į saugomos vietovės, Panevėžio miesto istorinės dalies teritoriją. Svarbu, kad, tvarkant ar rekonstruojant šių teritorijų užstatymą, nedidėtų esamas pastatų aukštingumas.

P3.1 – Šiuolaikinio sodybinio užstatymo teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Šiuose kvartaluose išsaugomas sodybinio užstatymo tipas.

P3.2 – Laisvo planavimo teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Rekonstruojant laisvo planavimo kvartalų užstatymą, prie gatvių (kur galima) rekomenduojami istoriniai užstatymo morfotipai – perimetrinis, perimetrinis sodybinis.

PASTABOS. Teritorijose P3.1 ir P3.2 naujo užstatymo formavimą ar esamų pastatų renovavimą, jų aukštingumą nustatyti pagal Projektinius pasiūlymus ir Panevėžio Bendrojo plano reikalavimus, Rekonstruojamiems ir naujai statomiems visuomeninės paskirties pastatams (pvz. autobusų stočiai), rengiant projektinius pasiūlymus, rekomenduojami architektūriniai konkursai.

P4 – Miesto centro kvartalai, kuriuose numatyta plėtra

Tai kvartalai: prie J. Basanavičiaus g. ir Ukmergės g. sankirtos bei kvartalas prie Respublikos g. ir Kranto g. sankirtos (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 30261 m², t. y. 3,0261 ha.

Teritorijos P4 apsaugos ir tvarkymo reglamentai:

Statybos darbai galimi tik pagal aprobuotus (geriausia atrinktus architektūrinių konkursų būdu) projektus, viešai aptartus su visuomene.

Maksimalus leistinas rekonstruojamų ir naujų pastatų aukštis nustatomas urbanistiniais tyrimais, įvertinus strateginę Panevėžio miesto vystymo, tūrinės erdvinės kompozicijos viziją. Orientacinis maksimalus pastatų aukštis pagal Panevėžio Bendrojo plano reikalavimus: visuomeninės paskirties pastatams nustatomas architektūriniais konkursais, gyvenamosios paskirties – kiekvienu konkrečiu atveju parengiant projektinius pasiūlymus.

P5 – Nevėžio upės slėnio želdynai už istorinės miesto dalies

Tai teritorija apimanti už vietovės teritorijos esančias Nevėžio upės pakrantes, jos apsauginę zoną ir (žiūr. grafinę dalį).

Teritorijos plotas – 44385 m², t. y. 4,4385 ha.

Šios teritorijos tvarkymo principai analogiškai nustatytiems T6 teritorijai.

GRAFINĖ DALIS